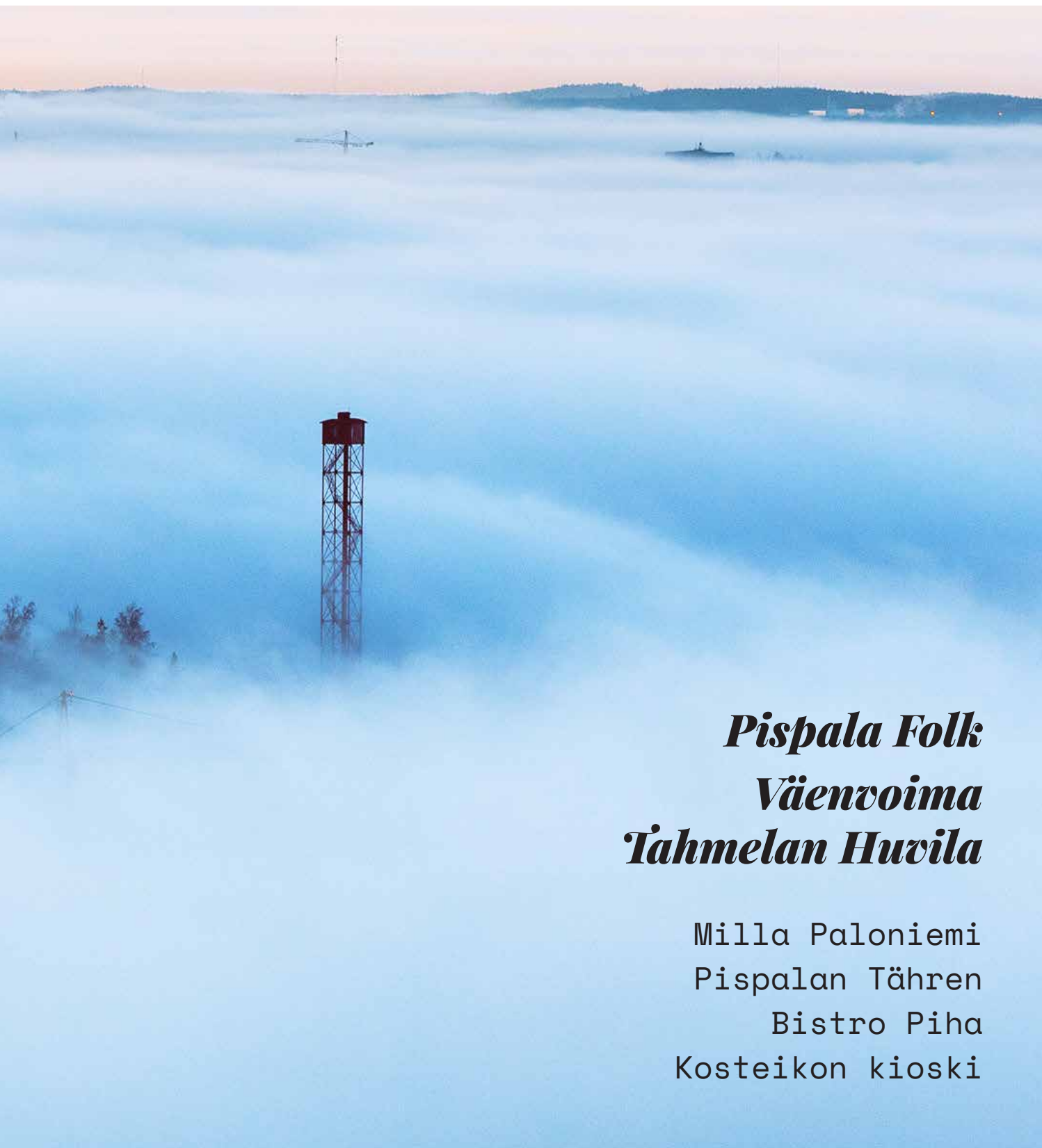

2 / 2020

Pispalalainen

Pispala Folk
Väenvoima
Tähmelän Huvila

Milla Paloniemi
Pispalan Tähren
Bistro Piha
Kosteikon kioski

Pispala – minä elän!

PISPALAA, TAMPERETTA, SUOMEA JA KOKO MAAILMAA on kevättalvesta asti piinannut tiedät-kai-mikä-virus. Tapahtumia on peruttu ja uusia osallistumisen tapoja on kehitetty. Kesällä saimme jo vähän hengähdettyä, mutta nyt olemme jälleen keskellä järeitä rajoitustoimia. En tykkää, ei jatkoon.

Onneksi me lehdentekijät emme lannistuneet. Tämäkin Pispalalainen pullistelee juttuja laidasta laitaan, ja osa jouduttiin pompsauttamaan pois. Jälleen kerran en voi muuta kuin ihmetellä ja kiittää vapaaehtoisten työpanosta Pispalalaisen eteen. Huvilalla ja pitkin Pispalan mäkiä olemme nähneet Katariinan viilettävän punainen tukka liehuen toimittamassa mitä milloinkin. Suurena ponnistuksena hänellä on tämän lehden taittaminen ja saattaminen painokuntoon. Kiitos siitä. Lehdessä on myös paikallisten yrittäjien panos yhteisöllemme, kun he ostavat ilmoitustilaa. Kiitos, kiitos.

Mäellä musiikki on soinnut kaikesta huolimatta: livenä, etänä, sisällä ja ulkona, sateessa ja paisteessa. Täällä asuu monenlaisia mielenkiintoisia ihmisiä – peruspispalalaisia, kuten Kosteikon Matu, vuosikymmeniä toimineen Kosteikon kioskin omistajatar.

Iloa syksyyn toi haulitornin paluu. Miten komeana se taas tarkkaileekaan pispalalaisten elämää ja luo olemassaolollaan turvaa ja vakautta, järkkymätöntä uskoa tulevaan. Täällä ollaan seuraavat sata vuotta!

Sydämentykytyksiä on aiheuttanut jatkuva huoli oman linja-autolinjan säilymisestä. Entä mitä tapahtuu Tahmelan torpan tontilla, kun rakennusten omistajat vaihtuivat ja suunnitelmat vaikuttavat hurjilta? Monet ovat kyselleet Pispalanharju 32:n mummonmökin kohtalosta – mökki korjataan ja se saa seurakseen uudisrakennuksen.

Tahmelan Huvilan toiminta on rajoituksista huolimatta kerännyt kävijöitä lokakuun loppuun mennessä 15 000. Huvilan kahvilan maistuvat sopat ja herkulliset pullat ovat keränneet oman ihailijakuntansa, sunnuntaiset pop up -kokit ovat tuoneet kansainvälisen tuulahduksen Pyhäjärven rantaan. Ilmastotyön laboratorio oli mielenkiintoinen sarja työpajoja hiilijalanjäljen pienentämiseksi.

Minulta kysytään usein, miten Pispala sen tekee – miten olemme monessa mukana, ja aina maailmankartalla? No se on tämä yhteisöllisyys. Yhressä mennään ja yhressä tehrään. Täällä on mahtavaa porukkaa tekemässä juttuja suurella sydämellä. Pidetään tästä kiinni.

Hyvää joulua Pispala ja onnea tulevalle vuodelle 2021!

Katja W.

PISPALALAINEN 2 / 2020

PÄÄTOIMITTAJA Katja Wallenius
katja.a.wallenius@gmail.com

TAITTO Katariina Laiho
laihokatariina@gmail.com

PAINOPAIKKA PunaMusta Oy
PAINOSMÄÄRÄ 4500

KUSTANTAJA

Pispalan Asukasyhdistys ry
pispalanasukas@gmail.com

JAKELU Pispalalainen jaetaan kotitalouksiin Suur-Pispalan alueella: Ylä- ja Ala-Pispalassa, Tahmelassa, Hyhkyssä ja Santalahdessa.

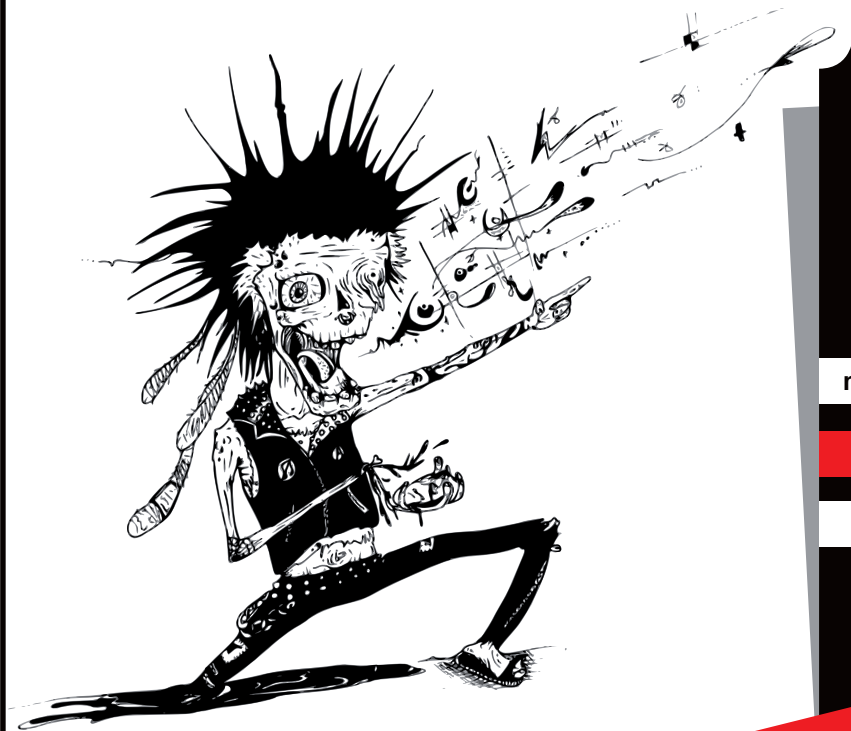
PISPALALAINEN VERKOSSA:

www.pispala.fi/pispalalainen/

Keskustellaan lisää Pispalan asukasyhdistyksen Facebook-sivulla!

KANSIKUVA: © Särkänniemi

VASTAVIRTA~KLUBI

**Avoinna
la-su 05 saakka!**

ma-to 15-02, pe 15-05, la 14-05, su 14-02

Bingo ja tietovisa keskiviikkoisin

Bänditiedot: www.vastavirta.net

www.vastavirta.net | Pispalan valtatie 39 | Tampere

Kaikkien Pispalalaisten olohuone.

*Kurkkaa lisää
facebookista.*

*Soitinyhtyeistä ja hyvästä tunnelmasta pitävälle ihmisille.
Tahmelan viertotie 2, p. 050 5965 124*

PELKOA JA INTOA PISPALA FOLKEILLA

Rankkasade piiskaa kaupungin katuja. Kesä on ottanut heinäkuusta saakka kostean käänteeseen, eikä elokuu ole ollut toistaiseksi poikkeus. Ääri-ilmiöt näkyvät niin säässä kuin maailmalla ja saavat herkän sielun flirttailemaan nihilististen mielteiden kanssa. Onko missään mitään järkeä, ja jos on, onko järjellä muuta merkitystä kuin egon kilven kiillotus ja itsetyytyväisen sivilisaation paapominen? Tuona eksistentiaalisesti synkkämielisenä aamuna tieni vei Pispala Folkin 20-vuotisjuhliin raportoimaan, miltä synttärin tuntuvat nyt kun Folkin vilkas teini-ikä on takana. Valitettavasti kärsimättömyys on leimallista nuoruudelle, ja monet juhlivat odotettuja syntymäpäiviä ennakoivasti jo lauantaina, päivää ennen itse juhlaa. Sama päti allekirjoittaneeseen, sillä niin toimittajat kuin kuvaajatkaan eivät ole immuuneja suven harvoille lämmönpurkauksille. Lauantain sää olikin kuin ambrosiasta humaltunut morsian elämänsä väitetyksi tärkeimpänä päivänä, konjakki kimmelsi aurinkoa vasten ja koko suku ilakoi.

Vaan kuten presidentti Kekkonen ja lääkintäneuvos Rikhard Sotamaan polkupyöraergometritestiin pohjannut veto vuodelta 1976 osoitti, viski on terveellisempää kuin konjakki. Tämä tietysti unohtui muuten terveystietoiselta journalistilta uppoutuessani kiivaisiin keskusteluihin Kiinan vanhasta valtiosäännöstä ja äärioikeiston historiasta Iso-Britanniassa. Siksi sunnuntaiaamun märkä suudelma hukuttikin ex-ilomieliset maailmanparantajat nopeasti hyökyihinsä. Taivaan patoporttien auetessa en voinut olla ajattelematta,

että aivan kuten Kiinan keisarivalta oli riippuvainen taivaallisesta mandaatista, on taivaan suosiollisuus tärkeää myös toimittajille. Uskollinen kuvaajani oli tullut jokseenkin samaan tulokseen tavatessamme bussissa, joka johti meitä yön kiroamia kohti Tahmelan rantaa.

ROKKIA, TAIDETTA JA VESISADETTA

Vettä ryöppysi siihen malliin kuin Jumala olisi päätenyt lopputulemaan, että ihmiskunta on epäonnistunut ja vedenpaisumus on taas paikallaan. Jouduimme siis pistäytymään Hirvitalolla pitämässä sadetta ja testaamassa kameran valotusasetuksia. Se osoittautui antoisaksi ratkaisuksi, sillä tulimme tahattomasti kompuroineeksi Essi Pitkäsen taidenäyttelyyn, jonka teemana oli pysähtyneisyys. Rajuilman vankeina tarkastelimme piirustuksia ja veistoksia ruumista, jotka olivat meidän laillamme fysiikan ja biologian vankilassa. Ikuistettuina paperiin, kiveen ja kierrätysmetalliin ne kenties säilyisivät mallejaan ja luojaansa pidempään. Muutamien testikuvien ja paikallisen apurin tuomien kuivien sukkien jälkeen olimme valmiita jatkamaan pimeyden sydämeen, Pispala Folkiin!

Kun saavuimme pääkallopaikalle, lavalta resonoiva ikaikainen kutusoin saksofoni veti meidät heti vaikutuspiiriinsä. Kuvaaja alkoi räpsiä fotoja hallituissa sarjoissa kuin kokenut suurpetojen metsästäjä. Jututtamalla paikallisväestöä saimme

selville, että tuo shamanistinen poppoo tunnettiin nimellä Janne Laurila ja Hot Heros. Meno oli kuumaa ja kosteaa kuin mangrovesuossa, eikä kulunut aikaa-kaan kun myyttinen musiikkirituaali oli ohi ja estradin otti paikallinen rytmiryhmä Kylänmiehet.

Musiikkia kuullessamme ymmärsimme, että jollemme saisi jotain murua rinnan alle, olisi hyvinkin todennäköistä, että reportaasi jäisi viimeiseksemme. Suuntasimme siis Tahmelan Huvilalle, joka oli vain muutaman minuutin kävelymatkan päässä rannasta. Oli kuin koko Pispala olisi kyllästetty musiikilla, sillä saapuessamme huvilalle huomasimme brasilialaisten rytmien vallanneen korvamme ja mielemme.

Hetkeäkään epäröimättä suuntasimme sisätiloihin, sillä uumoilin musiikin tarkoittavan pop up -kokkien olevan talossa. Arvaukseni osui oikeaan, ja päädyimme nauttimaan täyttävän brasilialaisen lounaan, jonka huuhoimme alas kahvilla katsellessamme Reetta Niemelän ja Salla Savolaisen puupiiirrostekniikalla tekemiä tauluja värikkäistä hyönteisistä ja muista maan olennoista.

Teksti: Werther von Härlem

Kuvat: Katariina Laiho

PISPALA FOLK ON JOKAKESÄINEN, RENTO JA IHMISYSTÄVÄLLINEN FOLKTAPAUS TAHMELAN RANNASSA.

Folgeja on vietetty jo vuodesta 2001 alkaen. Tapahtuma on kaikille maksuton. Päivän aikana saa kuunnella mukavaa musiikkia laidasta laitaan sekä nauttia Folk-kahvilan antimista tai omista eväistä. Rantabasaarista voi tehdä mielenkiintoisia ostoksia. Lapsille on tarjolla omaa ohjelmaa Lasten Folkissa, ja musiikin lisätarjontaa löytyy Folk-viikonlopun Pispalan Folk-klubin ohjelmasta.

Pispalan Folkin järjestää Pispalan Musiikkiyhdistys ry yhteistyökumppaneinaan alueen yhdistyksiä ja muita toimijoita. Tue elävää musiikkia maksamalla Musiikkiyhdistyksen jäsenmaksu 5 € tilille 573209-20020314.

PETRA POUTANEN LAULAA MONIPUOLISESSA TAMPERELAIS-HELSINKILÄISESSÄ YHTYEISSÄ NIMELTÄ UTU.

Ikkunat OVAT TALON SILMÄT

Pispalalaisia ikkunoita ihas-
teltiin ja tarkasteltiin kesällä
pidetyillä ikkunakävelyillä
osallistavan rakennusperintökohde-
ajattelun mukaisesti.

Pirkanmaan rakennuskulttuuri-
yhdistys, tuttavallisemmin **Piiru**,
järjesti kesän aikana neljä mainiota
ikkunakävelyä Pispalassa. Kävelyillä
tutustuttiin ikkunoiden historiaan ja
eri aikakausien tyyliin rakennus-
restaurointiartesaani ja kierrosten
suunnittelija **Ritva Ruposen**
(kuvassa) opastamana. Jokaiselle
kävelylle osallistui reilut kymmenen
kiinnostunutta. Yksi kävelykierros
järjestettiin yksityiselle ryhmälle
tilauksesta. Sääet eivät aina suosineet,
mutta osallistujat olivat tyytyväisiä
kierroksen antiin.

– Kierrokset lähtivät Rakennus-
kulttuurikeskus Piirun pihamaalta
(*Uittajankatu 10*), Ritva kertoo.
– Määränpäänä oli Tahmelan Huvila
ja välimatkalle sijoittui kymmeniä
pispalalaistaloja erilaisine ikkunoi-
neen, hän jatkaa.

Ihan jokaisen talon ikkunoita ei
kävelyn aikana ehditä analysoidaan,
mutta ajatuksena oli pysähtyä
ennalta suunnitellun mukaisesti
joidenkin mielenkiintoisten ikku-
noiden kohdalla. Ikkunat kertovat
paljon talon historiasta ja
mahdollisista remonteista.

– Yllättävintä oli ehkä huomata,
kuinka vähän vanhoja ikkunoita on
Pispalassa korjattu, Ruponen pohtii.

– Useissa remontoituissa taloissa
ikkunat on uusittu, eivätkä ne aina
ole ihan onnistuneita ratkaisuita.
Yksi usein toistuva piirre on ikku-
noiden upottaminen. Kun talon
eristystä on lisätty rakennuksen
ulkopintaan, ikkuna on jätetty
poteroon eikä siirretty karmeineen
vuorilaudoituksen tasalle.

IKKUNOIDEN LYHYT HISTORIA

Ensimmäiset lasi-ikkunat tulivat
Suomeen keskiajalla, mutta alkoivat
yleistyä 1700-luvun lopulla. Ikkunat
kertovat omasta ajastaan ja sen
hetkisistä tyyli-ihanteista. Ennen
lasi-ikkunoita valoa pirttiin saatiin
avoimesta ovesta tai matalista
aukkoikkunoista, joka suljettiin
räppänällä, eli työntöluukulla. Sian
virtsarakosta tai syntymättömän
vasikan nahasta saatettiin pingottaa
ohut kalvo ikkuna-aukkoon, ja näin
saatiin hieman valoa sisälle.

Ikkunan ulkonäkö, materiaali ja
puitejako kertovat ikkunan valmis-
tusajasta. Aiemmin lasiruudun koko
määritteli puitejakoa ja ikkunan
kokoa. Jakokarmeja käytettiin
enemmän, koska ikkunalasiasia ei

voitu valmistaa kuin pieninä
ruutuina. Tekniikan kehittyttyä lasi-
ruuduista saatiin tehtyä suurempia,
mikä näkyy selvästi muun muassa
tämän päivän rakentamisessa.
Puun käyttämisestä on siirrytty yhä
enemmän muoviin ja alumiiniin.

KÄVELYT SAAVAT JATKOA KEVÄÄLLÄ 2021

Ikkunakävelyn konsepti on nyt
luotu ja hyväksi havaittu. Miksipä
emme siis jatkaisi niitä? Kyllä vain,
Ikkunakävelyt jatkuvat keväällä
2021. Seuratkaa Piirun Facebook- ja
muuta sähköistä viestintää sekä
ilmoitustaulumainontaa.

Kävelyreitti on noin kaksi kilometriä
pitkä Piirulta Tahmelan Huvilalle
muutaman mutkan kautta. Aikaa
on hyvä varata pari tuntia. Perillä
nautitaan pullakahvit. Ne sisältyvät
kävelyn hintaan, joka kesällä 2020 oli
10 €.

Tutustu Piirun toimintaan:

www.piiiru.fi, Facebookissa Piiru
ja Instagramissa
[rakennuskulttuurikeskus_piiiru](https://www.instagram.com/rakennuskulttuurikeskus_piiiru).

*Teksti: Katja Wallenius, kuva:
Saara-Maija Nevalainen-Kiiskilä*

OSALLISTAVA KULTTUURIPERINTÖKOHD JA OSA PISPALAN KULTTUURIKYLÄÄ

Koulutusta ja neuvontaa • Näyttelyitä • Neuvottelutilaa
Korjaustiimimme hakee perinnerakentamiseen liittyviä
koulutuskohteita, kysy lisää! info@piiru.fi

Rakennuskulttuurikeskus Piiru
Uittajankatu 10, Tampere • www.piiru.fi

 Piiru rakennuskulttuurikeskus_piiru

Piirun toiminnassa mukana muun muassa:

LVI Kalske Oy
Jari Ketola ins YAMK, KM
040 5183543

Arkkitehtitoimisto
Päätaalo Oy

 NYMAN ARKKITEHDIT
www.nark.fi toimisto@nark.fi +358 45 232 3660

Vain muutaman Pispalan tähren

Pispalan Tähren -lautapelin ensipainos julkaistiin 16.7.2020. Pelissä etsitään Pispalan henkeä harjun molemmin puolin, ja pelin voittaa se, joka syleilee henkeä ensimmäisenä Tahmelan lähteellä. Pelinappuloina toimivat käsinmaalatut musat, pikkukivet Pyhäjärven rannasta. Pelin synnystä vastasi monenkirjava joukko pispalalaisia ja pispalan-mielisiä.

Kävin puretun Haulitornin kupeessa haastattelemassa projektiin osallistuneita julkaisua edeltäneissä pakkaustalkoissa, ja päädyin siinä sivussa myös paketoimaan värikkäitä korttipakkoja. Kuvataide pohjaa Pispalaiseen kansanperinteeseen, ja tapahtumakortit raapaisevat pintaa Pispalan tarinoiden moninaisuudesta. Peli aloitettiin vuoden 2019 syksyllä, ja konseptin selkiytyttyä prosessi eteni nopeasti. Ydinporukan ei tarvinnut lopulta nähdä kovinkaan montaa kertaa ennen kuin valmis peli oli asianomaisten hyppysissä. Pispalalaisen kysymyksiin olivat vastaamassa **Juho Toivonen, Joanna Lamberg, Seela Vellamo, Terjo Linnanen, Mira Heija ja Iris Havola.**

Pispalalainen: Mistä syntyi idea Pispala-aiheiseen lautapeliin?

Juho: Yhden hullun päästä noin puolitoista vuotta sitten. Tunsin ison liudan taiteilijoita ja olin miettinyt, että jotakin tämänsuuntaista olisi syytä saada aikaan.

Joanna: Halusimme tehdä seikkailullisen pelin Pispalasta, koska se on paikka, jota arvostamme.

Iris: Eli rakkaudesta Pispalaan.

Mira: Pispalan kartta oli tärkeä saada mukaan, ja tapahtumakortteilla haluttiin ilmentää pispalalaista kulttuuriperintöä ja mielenmaisemaa.

Joanna: Oli alusta asti selvä, että haluamme tukea tuotoilla Pispalan musiikkiyhdistystä, sillä se on ollut tärkeä meille kaikille.

Terjo: Halusimme kevyen, mutta yllätyksellisen seurapelin, jossa kaikilla on loppuun asti ainakin teoreettinen mahdollisuus voittaa.

Juho: Pispalalaisen solidaarisuuden hengessä pelissä ei kisailla rahasta, mutta yhdessä tapahtumakortissa kyllä puhutaan vitosen velasta...

Joanna: Joka pispalalaisittain tietenkin maksetaan.

Pispalalainen: Mitkä yhdistykset, toimijat ynnä muut tahot ovat olleet kättilöinä pelin synnyssä?

Juho: Pelin tekemistä ovat tukeneet rahallisesti mm. Piiru, Moreeni, Pispalan Kirjastoyhdistys ja monet paikalliset yritykset sekä yksityishenkilöt. Sponsorit olivat tärkeitä, sillä niiden ansiosta saimme suurimman osan painokuluista katettua.

Joanna: Kuvituksesta vastasi iso joukko taiteilijoita, ja alkuun heidän töidensä yhdistäminen oli hieman haasteellista, mutta lopputulos yllätti hienoudellaan kaikki odotukset. Kaikki pääsivät tekemään sellaista mitä osaavat, ja minä ainakin olen oppinut samalla Pispalasta paljon. Työtä myös helpotti, että Terjolla ja Miralla oli aiempaa kokemusta pelien tekemistä.

Terjo: Ryhmätyö on joukkuelaji.

*Teksti: Elias Mäkynen
Kuva: Katariina Laiho*

JUHO TOIVONEN, JENNA HEINIÖ, TERJO LINNANEN, JOANNA LAMBERG JA MIRA HEIJA PELIN ENSIMMÄISISSÄ MM-KISOISSA BISTRO PIHASSA.

MISTÄ SITÄ SAA?

Pispalan Tähren -peliä saa ostettua Tahmolan K-marketista, Kujakollista, Musiikkitoteemista (joka hoitaa myös pelin nettimyyntiä), Tahmolan Huvilalta, Rajaportin Saunalta, Pulterista, Tuopista, Tampere Seuralta ja Polar Autovarusteesta.

P.S. Pelin karttaa ei ole tarkoitettu suunnistamiseen, mutta sen avulla saattaa löytää Pispalan hengen.

Lautapeli myynnissä meillä:

Art Pispala	Rajaportin sauna
K-Market Tahmela	Tahmolan huvila
Kujakolli	Tampere-seura
Metkunen naamiaiskauppa	Toteemipuoti
Piha Bistro	Työväenmuseo Werstas
Pispalan kirjasto	Varala
Pispalan Pulteri	VastavirtaKlubi
Polar Autovaruste	+ verkkokaupasta:
Pyynikin Munkkikahvila	kauppa.musiikkitoteemi.fi

Mainio
Joululahjaidea
kotiin tai lahjaksi á 25 e

Oranssi
ekokampaamo.

Palomäentie 30 Pyynikki, Tampere 050 593 1721
www.ekokampaamo-oranssi.com/ajanvaraus

Sisällissota kummittelee

TAMPEREELLA

Tamperelaiset kummitusjutut liittyvät usein vuoden 1918 tapahtumiin. Ei ihme, sillä elämää suuremmat tragediat tapaavat synnyttää tarinoita aaveista.

Karismaattinen amatöörinäyttelijä kohoo sotapäälliköksi. Sodan ratkaisevina hetkinä hän kuolee onnettoman sattuman seurauksena. Viimeisen tahtonsa vastaisesti hänet haudataan vieraan kaupungin multaan, häpeällisesti joukkohautaan.

Punapäällikkö Hugo Salmelan tarinassa ovat kaikki kummitusjutun ainekset: suuri persoona, kesken jäänyt työ, dramaattinen kuolema ja vääränlainen haudaus. Niinpä Salmelan haamun kerrotaan yhä kuleksivan kuolinpaikallaan, Pyynikin entisellä teknillisellä opistolla. "Vanha teku" on vieläpä ehden kummitus-talon oloinen jylhä rakennus.

Vanhalla tekulla hissi on liikkunut itseksensä, ovet ja ikkunat aukeilleet ja sulkeutuneet omia aikojaan ja valot syttyneet ja sammuneet selittämättömästi. Jotkut rakennuksessa työskennelleet ovat tunteneet kylmiä puhalluksia niskassaan tai kuulleet outoja koputuksia. Tällaiset asiat toistuvat kertomuksissa kummituspaikoista.

VÄÄRYYS JÄÄ KALVAMAAN

Tampereella, kuten muuallakin Suomessa, kummitukset voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään:

traagisesti kuolleet sekä kotiaan valvomaan jääneet.

Tragedioiden tragedia Tampereella on ollut vuoden 1918 sisällissota. Se jäi erityisesti punaisten mieliin suurena vääryytenä. Siksi Tampereella on runsaasti sisällissodassa kaatuneisiin tai teloitettuihin punaisiin liittyviä kummitusjuttuja. Heihin kuuluvat Hugo Salmelan ohella Tampereen Teatterin "harmaa mies" ja Tullikamarin nuori "Valtteri". Toisenlaisiakin sisällissodan haamuja on: Ahlmanin opiston ensimmäinen rehtori Niilo Selin joutui punaisten syyttä ampumaksi. Milavidan eli Näsilinnan historiaa varjostavat sekä sen rakennuttajan Peter von Nottbecken onneton elämä että sisällissodan veriset taistelut.

Kotiaan valvovat aaveet taas ovat eläneet tai työskennelleet tiettyssä paikassa niin pitkään, että heidän ei uskota poistuneen kuoltuaankaan. He ovat perinteisen kodinhaltian kaltaisia. Heihin voi Tampereella törmätä Haiharan kartanossa sekä Ahlmanin opistolla, jossa kuulemma pitää vahtia edesmennyt rehtori Anna Uotila.

PISPALASSA ON TILAA KUMMITUKSILLEKIN

Kotiaan on jäänyt valvomaan myös Pispalassa aikoinaan asustellut Ida-Maria Fonsell, joka oli yksi kylän

harvoista valkoisista. Hän on näyttäytynytkin talon nykyisille asukkaille utuisena hahmona.

Pispalassa on aina ollut tilaa suurille persoonille. Yksi sellainen oli 1900-luvun alussa harjulla mökissään elellyt, Raatokarvariksi kutsuttu eksentrisen nahkuri, joka käytti sikarilaatikkoa ja tuohivirsua kenkinä eikä koskaan leikannut hiuksiaan tai partaansa. Hänen haamunsa on nähty istuskelemassa Jaakopin portailla.

Pispalalaisen kansanperinteen tunnetuimpia hahmoja lienee Uralin perhonen, Mannerheimin poikarakastaja, jonka tarinan Katariina Lillqvist ikuisti animaatio-elokuvaansa. Itsemurha onnettoman rakkauden vuoksi on traagisen kuoleman muoto, jota Tampereella tavataan Haiharan ja Hatanpään kartanoiden kummitusjutuissa. Ei ihme, että jotkut versiot "Perhosen" tarinasta tietävät kertoa hänenkin kummittelevan Haulitornin kulmilla.

Teksti: Artemis Kelosaari, kuva: Saara-Majja Nevalainen-Kiiskilä

Kirjoittaja on yhdessä Rimma Erkon kanssa julkaissut vastikään kirjan Aaveiden Tampere – kummitustarinoita Tammerkosken rannoilta (Haamu Kustannus).

Pispalan JOULUMYYJÄISET

Haulitehtaalla • Haulikatu 8
Tiistaista 8.12. torstaihin 10.12.2020
Avoinna joka päivä klo 13–20

Mukana on jälleen useita myyjiä, kahvila sekä elävää musiikkia. Myyjien pöydistä löytyy kirjoja, sukkia, hopeakoruja, keramiikkaa, joulukortteja ja paljon muuta. Kahvilasta saa pieneen nälkään makeita sekä suolaisia leivonnaisia.

Ohjelma klo 17-20: keskiviikkona J Mikael • torstaina Pispalan teatteri
Järjestää Pispalan Kirjastoyhdistys ry & muut alueen yhdistykset

SUKELLA SATUUN KOIRAMÄEN JOULUSSA!

**Uutta: Tervetuloa
Koiramäen Tonttukouluun!**

Tänä vuonna Joulupukki on perustanut Koiramäkeen Tonttukoulun, ja kaikki Koiramäen vieraat pääsevät oppilaiksi. Tervetuloa Koiramäkeen leikkimään, laulamaan, askartelemaan ja herkuttelemaan sekä tapamaan Koiramäen eläinystävät ja Joulupukin porot!

**Koiramäen joulua vietetään
la-su 28.11.–27.12.2020 klo 15–19.**

Lue lisää, varaa paikkasi
ja osta liput:
sarkanniemi.fi

HARJULLA

Hanna-Mari Matikainen

Kuvataiteilija **Hanna-Mari Matikainen** muutti Pispalaan 12 vuotta sitten. – Etsin asuntoa lähempää keskustaa asuessani vielä Epilässä. Näsijärven puolelta, läheltä Rajaporttia löytyi asunto, joka osoittautui hyväksi. Pispala on muuttunut vuosien varrella niin kodikkaaksi, että täältä olisi vaikea lähteä, Matikainen kertoo.

Matikaisen taideopinnot alkoivat hänen opiskellessa luokanopettajaksi Hämeenlinnassa. – Erikoistuin opintojen aikana kuvalliseen viestintäkasvatukseen. Se alkoi houkuttaa niin paljon, että ryhdyin valmistuttuani opiskelemaan taidetta täyspäiväisesti. Mielenkiinto oli tuolloin muutenkin enemmän taiteessa kuin Opettajankoulutuslaitoksen graduseminaareissa. Valmistuessani kuvataiteilijaksi TAMKin kuvataideopinnot olivat vielä Finlaysonilla. Koulutus oli mediataidepainotteinen, mutta olin tehnyt OKL:n aikana paljon grafiikkaa, ja siksi lopputyöni oli taidegrafiikan puolelta. Opiskelun jälkeen olen sekä tehnyt grafiikkaa että opettanut sitä.

Matikaisen töissä on paljon eläinaiheita. Ne ovat olleet hänelle aina tärkeitä ja toimineet inhimillisten tunteiden kanavana. Luontohenki- ja teemat ovat myös inspiraation lähde. – Teen toisaalta myös muiden taiteilijoiden kanssa aivan erilaisia yhteistyöprojekteja, kuten kesällä tehdessämme **Krister Krohnin** kanssa kipsivaloksia Serlachius-residenssin galleriaan.

Matikaisen opintojen ja kiinnostuksen kohteiden tiimoilta hän on myös päätenyt vetämään vauvoille tarkoitettuja maalaustyöpajoja. – Kun vanhempi lapseni oli vauva, sellaisia työpajoja ei ollut

Tampereen alueella. Innostuin niistä, ja päätin ohjata vauvojen maalaustyöpajoja. Valmistin myrkyttömiä maaleja, ja ohjeistin vanhempia maalaamaan lastensa kanssa. Se oli hyvin fyysistä ja moniaistista ja inspiroi myös omaa maalaamista. Olin tehnyt paljon mustavalkoista grafiikkaa, mutta työpajojen värikylläisyys ja kehollisuus tekivät maalista taas kiinnostavan materiaalin.

Lähes koko vuoden puhuttanut koronavirus vaikutti taiteilijaan: useita näyttelyitä peruuntui, mikä vaikutti toimeentuloon kuten monilla muillakin. Karanteeni johti myös muutamaan myönteiseen asiaan. – Eristys rauhoitti työskentelyä ja uusien ideoiden kokeilemistä. Halusin nähdä sen mahdollisuutena kääntyä sisäänpäin ja keskittyä taiteeseen. Se myös mahdollisti pääsyn aiemmin mainittuun Serlachius-residenssiin ulkomaisten taiteilijoiden joutuessa perumaan näyttelynsä. Matikaisen näyttely saapui kesällä myös Pispalaan, kun Tahmelan Huvila järjesti näyttelyn kesäheinäkuussa.

– Korviini kantautui, että toiminta on uudistunut A-killan jälkeen, ja löysin avoimen galleriahaun taidemaalariliiton kautta. Innostuin siitä, että näyttely on omilla kotiseuduilla. Siinä kiinnosti paikallisuus, oman alueen asukkaiden palvelu sekä se, että ihmiset voivat löytää paikallisen taiteilijan. Olikin ihanaa, että sain näyttelyajan sillä sinne on kuulemma tunkua.

Tiedustellessani Matikaiselta, onko hän ikuistanut Pispalaa töihinsä, taiteilija vastaa myöntävästi.

– Olen käyttänyt Pispalasta löytyneitä kiviä eli pultereita ainakin yhdessä valokuvassa. Minua inspiroi pultereissa se, että samat kivet, joilla omat lapset

aikanaan leikkivät, ovat kulkeneet monien sukupolvien taskuissa. Juttelin erään pihakivetyksiä tekevän ihmisen kanssa, joka oli viettänyt lapsuutensa Pispalassa, ja hänkin kertoi leikkineensä lapsena pultereilla. Siinä on jotain kaunista nähdä palanen historiallista jatkuvuutta lasten leikeissä.

Teksti: Elias Mäkynen

Kuva: Saara-Maija Nevalainen-Kiiskilä

KLASSIKKOTAPETIT VALMISTAA

Tapettitehdas
Pihlgren ja Ritola Oy

tehtaanmyymälä
Satamatie 8, 37800 Akaa
ma-pe 9-16.30 la 10-14
info@tapettitehdas.fi, puh. 03 542 1090
www.tapettitehdas.fi
verkkokauppa 24/7

Ompelun asialla

Sattuma oli **Petri Koivun** omien sanojen mukaan syynä hänen nykyiseen uravalintaansa Pispalan valtatie 53:ssa, Vammalan asemakadulla ja valtakunnallisesti netin välityksellä toimivassa **Ompelijan maailmassa**.

– Näin Porissa opiskeluaikana mainoksia ompelukoneista, jotka herättivät kiinnostuksen, hän sanoo ja jatkaa: – Isälläni oli alkujaan kodin konealan yritys, jonne ehdotin niitä hankittavan ja aloin myöhemmin kehittämään toimintaa ompelukoneiden ja ompelutarvikkeiden suuntaan. Pian meille tulivatkin Husqvarnan ja Berninan koneet.

Perheyrittäjä syntyi Petri Koivun isän toimesta vuoden 1967 loppupuolella, mutta firman toimiala muuttui Petrin ompelukoneinnostuksen myötä. Nykyisin Ompelijan Maailma toimii sekä ompelukoneiden että ompelutarvikkeiden tukkurina kouluille. Heillä on sopimus Prymin ja Husqvarna Vikingin kanssa.

Asiakkaina toimivat siis kouluhallitus, erilaiset ompelualan yritykset ja tavalliset yksityishenkilöt. – Meillä on Vammalassa myymälä, tilausten käsittely sekä keskusvarasto. Valtaosa työntekijöistäkin tulee Tampereelle Vammalasta, poikkeuksena koneiden huollosta

vastaava Lilli, joka asuu Tampereella, Koivu kuvailee.

Ompelijan maailma on siitä harvinainen yritys, ettei koronavirus iskenyt sitä kanveesiin monen muun myyntiin erikoistuneen yrityksen tavoin. Suurella nettikaupalla on varmasti ollut osansa selviytymisessä, mutta Petri Koivulla on myös mielenkiintoinen huomio siitä, miksi yritys on pärjännyt menojen supistuessa. – Ompeluala on sikäli erilainen kuin muut toimialat, että ompelutarvikkeiden myynti lisääntyy lama-aikoina, kun ihmiset alkavat tekemään enemmän käsitöitä. Karanteenin aikana yritysten ja koulujen myynti väheni, mutta yksityinen kulutus kasvoi. Esim. loppukeväästä tuli kuminauha-buumi, kun ihmiset alkoivat ompelemaan omia maskejaan.

– Syksyllä on myös ollut kuminauhoille kysyntää, koska osa yrityksistä tekee kasvomaskeja kunnille. Korona on saanut ihmiset myös ostamaan paikallisemmin. Se on helpottanut tilannetta, sillä suurin kilpailu tulee ulkomailta

josta mekin toki tuomme osan tavaraa, mutta olemme keskittyneet Suomen markkinoille. Onhan tilanne ollut kaikille vaikea, mutta tilanne on sikäli ollut hyvä, että kaikille työntekijöille on riittänyt töitä, Koivu toteaa.

Myymälässä suuren ompelutarvikevalikoiman lisäksi silmiin pistää ajan hermoilla oleva digitaalinen ompelukone, joka alleviivaa, kuinka Ompelijan maailma on pysynyt aallon harjalla.

– Tämä sopii brodeeraukseen ja kaikkiin kodin ompelutöihin, Koivu kertoo ylpeänä. – Hienoimmalla ohjelmistolla voi siirtää netistä ladattuja tai itse otettuja JPEG-kuvia muistitikulta, jotka kone sitten ompelee kankaaseen. Näin voi tehdä esim. tyyntyjä sukulaisten kuvilla tai mitä ikinä keksiikään.

Teksti: Elias Mäkynen

Kuva: Saara-Maija Nevalainen-Kiiskilä

Kansikuvatytöt vuosimallia 1982

Pispalan tytöt Katja ja Tanja tapasivat yli 20 vuoden jälkeen.

Pispalalaisen kansikuva-tyttöinä oli keväällä 1982 kaksi saparopäistä tyttöä, **Peltolan Katja ja Kiisken Tanja**. Pispalan karnevaalit olivat lähestymässä, uusi lehti ilmestymässä ja vastaava toimittaja **Taija Halla** oli kuvauskierroksella. Pispankadulla hän näki kaksi tyttöä, ja keksi pyytää heidät kuvaan. Toimittajan mielestä viereinen portti olisi hyvä kuvauspaikka. Katja hieman epäröi, saako toisen pihaan mennä ilman lupaa, ja päällä oli vähän arkiset vaatteetkin. Lopulta tytöt kuitenkin liivahtivat portista, ja toimittaja sai tallennettua iloiset ilmeet kameraan. Toimittaja toi myöhemmin vielä erikseen valokuvat tytöille muistoksi kuvauksesta.

Katja ja Tanja ovat tunteneet jo yksivuotiaasta asti. He olivat parhaat ystävät Tahmelan tarhassa ja ensimmäisellä luokalla Pispankoulussa. Nallejen kanssa leikittiin kummankin kotona, kiipeiltiin Pispankoulun muuria, leikittiin

“Lauri Viidan puistossa” eli Pyykkimettässä ja hypittiin rinteessä pulterikivien päällä. Myös Pispalan karnevaaleissa oltiin tietenkin innolla mukana.

Toiselle luokalle siirryttäessä Tanja muutti Katjan suruksi Nekalaan. Yhteyttä pidettiin ja tavattiin, mutta vuosien ja murrosiän mittaan uudet kaverit ja eri asuinpaikat erottivat tytöt. Tanja on asunut Pietarsaareissa jo monet vuodet ja käy Tampereella harvoin. Katja on asunut muualla Tampereella ja ulkomailla asti, kunnes kolmisen vuotta sitten muutti takaisin lapsuudenkotiinsa Pispalaan. Katja ja Tanja ovat vaihtaneet kuulumisia silloin tällöin Facebookin kautta. Tanja on aina kaiholla muistellut Pispalan kulmia ja nättejä vanhoja puutaloja, jollaisessa itsekkin täällä asui. Leikkimielisesti tytöt sopivat, että joku päivä he vielä ottavat uusintaotoksen Pispalalaisen kansikuvasta saman portin takana.

Saapui talvi 2020. On kulunut runsaat 20 vuotta, kun tytöt ovat nähneet toisensa viimeksi. Tanja yllätti Katjan viestillä, että hän on tulossa Tampereella käymään marraskuussa. Tavattaisiinko viimein ja kierreltäisiin vanhoja leikki-paikkoja? Katja ryhtyi heti tuumasta toimeen: näin harvinaista tapaa-mista pitää juhlistaa. Nyt otetaan “se porttikuva”. Ja täytyyhän tästä tehdä pikkujuttu Pispalalaiseen!

Pispankadun tytöt, Katja ja Tanja, asettuivat uudelleen tutun portin taakse. Samalla sovittiin, että viimeistään vanhoina mumminoin otetaan kuva uudelleen ja tullaan vaikka rollaattorilla, kunhan tullaan. Ja kunhan talo ja vanha portti olisivat vielä silloin olemassa.

*Katja Villemonteix
se toinen saparopää*

Tahmelan ensimmäinen talo oli Tahmilan torppa,

joka mainitaan kirkonkirjoissa jo 1844. Myöhemmin nimen kirjoittaminen Tahmela-muotoon yleistyi. Usein mainitaan, että torppa olisi rakennettu vasta vuoden 1870 tienoilla. Arvio on sangen myöhäinen, sillä Tahmelassa oli ehtinyt tapahtua tuohon mennessä jo paljon.

HENRIK JA JOHANNA, RENKI JA PIIKA

Henrik Andersson syntyi 1. maaliskuuta 1811 Hattulan Rahkoilan Sännälässä talollisen poikana. Henrikin ollessa 7-vuotias perhe muutti Vesilahden Kilpalaan. Hänellä oli pikkuveli ja viisi siskoa. Pientila ei montaa aikuista suuta elättänyt, joten monet lapsista lähtivät jo nuorina isompien talojen palvelukseen. Rengin ja piian töihin sisältyi ruoka ja asumus, mutta työ oli raskasta ja heikosti palkattua. Pestit alkoivat marraskuussa ja kestivät vuoden.

15-vuotiaan Henrikin ensimmäinen renginpaikka oli Halmin maatila Vesilahden Halmeenmäessä. Kahdeksan Vesilahden kylää ja yhtä monta tilaa myöhemmin hän muutti 27-vuotiaana, marraskuussa 1838 Vesilahdesta Pirkkalaan. Hän oli saanut renkivoudin eli renkien esimiehen pestin Haapaniemen kartanosta, nykyisen Nokian alueelta. Haapaniemen kartanonherrana toimi tuolloin eversti **Carl Johan von Konow**, Vänrikki Stoolin tarinoista tuttu mies. **Johan Ludvig Runebergin** mukaan von Konow oli kova kiroamaan.

Mutta sitten Henrik pestautuikin taas tavalliseksi rengiksi, Haukan tilalle Penttilään. Syy moiseen taisi olla yksi tilan piioista, **Johanna Eliadotter**, Pirkkalan Valkilassa

heinäkuussa 1814 syntynyt torpparin tytär. Pirkkalan kirkkoherra, filosofian tohtori **Gabriel Wallenius** vihki heidät loppuvuodesta 1840 avioon. Henrik palasi vaimo mukanaan rengiksi Haapaniemeen, jossa esikoinen **Karolina Eufrosyne** pian syntyi. Vuotta myöhemmin Henrik pestattiin renkivoudiksi Kaarilan kartanoon, jossa toinen tytär, **Johanna Gustava**, syntyi vuonna 1843. Perheen matka jatkui Pispalaan.

PISPALAN PISPALLA TAHMILAN TORPASSA

Pispan talo on saanut nimensä Turun piispasta, jonka majoittaminen kuului talon tehtäviin, piispan sattuessa paikkakunnalle tarkistumatkoillaan. Pispala puolestaan on saanut nimensä Pispan talosta.

Maaseudun rengeillä ja piioilla ei useinkaan ollut sukunimiä, vaan kukin oli isänsä (tai äitinsä) -poika tai -tytär, -son tai -dotter. Vuonna 1844, kun Henrik ja Johanna ryhtyivät torppareiksi, Tahmilasta tuli heidän sukunimensä. Mistä lienee nimi peräisin? Oliko maaperässä kenties jotain tahmeata?

Pispat pitivät ainoista torppareistaan. Heinäkuussa 1846 syntyneen tyttären **Augusta Wilhelmiinan** – eli Miina Tahmilan – kummeihin kuului

itse Pispan suvun päämies, isäntä **Wilhelm Davidsson Pispa**. Seuraava tytär, 1849 syntynyt **Anna Lovisa**, eli viisivuotiaaksi. Poika, Carl Henrik, syntyi 1856 ja kuoli puolivuotiaana. Seuraavana vuonna Tahmiloille syntyi toinen poika, joka hänkin sai nimekseen **Carl Henrik**. Kummankin pojan kummeihin lukeutui Wilhelm Pispan jälkikasvu.

Tahmilan tyttäret Karolina, Gustava ja Miina muuttivat kukin vuorollaan Tampereelle määränpäänään tehdastyö Finlaysonilla. Miina tosin kieppasi Pyykin tulitikkutehtaan kautta. Kotoa lähtiessään he olivat 12-15-vuotiaita.

HÖYRYLAIVOJA JA TUUKIEN RYMINÄÄ

Uusi aika teki tuloaan. Pyhäjärven ensimmäinen pieni siipirataishöyrylaiva Laukko aloitti syksyllä 1859 vaappuvan kulkunsa Laukon kartanoon Vesilahteen, ja takaisin Tampereelle, jonka Pyhäjärven puoleista satamaa alettiin kutsua Laukontoriksi. Vaaralliseksi todettu Laukko korvattiin jo 1865 uudella laivalla, joka sai nimekseen Elias Lönnrot Laukon kartanon omistajaperheen kansalliseppisen ystävän mukaan.

Keisarillinen Asetus vuodelta 1861 poisti Suomen sahateollisuutta

1916–1918

Sladeyn omenapuutarha ympäristöineen on kuvattu Ansionkalliolta ennen 1920-luvun voimakasta rakentamisvaihetta. *Vapriikin kuva-arkisto*

YHDISTELMÄKUVA

Yhdistelmäkuva osoittaa Tahmelan torpan olevan osa talon Selininkatu 3 rakennetta. Vihreäsävyiset talot on kopioitu yläkuvasta muuttamatta niiden kokoa tai sijaintia. *Lauri Viita -seuran ja Vapriikin kuva-arkistot*

1935–1941

Kuvien välisen pienen perspektiivieron poistamiseksi alakuva on perspektiiviprojisoitu yläkuvaan käyttämällä Selininkatua kuvien X-akselina ja kääntämällä alakuvaa vasemmalta Z-suunnassa kauemmas katsojasta. Kuvia on käsitelty tasopintoina. Alakuvaa ei ole kallistettu Y-suunnassa. *Lauri Viita -seuran kuva-arkisto*

haitanneet rajoitukset. Tukinuitosta Poriin tuli erittäin kannattavaa ja Pispalasta tuli tärkeä tukinuiton keskus. Parin vuoden kuluessa Punaisena tukkitienä tunnettu rullatie rakennettiin Pispalanharjun yli. Sitä pitkin tukit rymisivät Näsijärvestä Pyhäjärveen aina kun vedet olivat vapaina.

Johanna Tahmilan korviin tukkien ryminä kantautui nelisen vuotta. Hän kuoli 52-vuotiaana, vuonna 1867 pilkkukuumeeeseen. Seuraavana vuonna myös kymmenvuotias Carl Henrik-poika menehtyi. Henrik Tahmila oli jäänyt yksin torppaansa.

HENRIK TAHMILAN TOINEN VAIMO LOVISA

Pirkkalalaiset renki **Malakias** ja vaimonsa piika **Lena** saivat 3. joulukuuta 1837 Harjun Villillä esikoistyttären, **Gunilla Lovisan**. Töitä piisasi ja kylät vaihtuivat: Kaarila, Valkila... jossa pikkusisko Serafia syntyi... Partola, Nurmi, Suinula... jossa pikkusisko Johanna syntyi... Kerppola, Heponiemi... jossa Lovisan molemmat pikkusiskot kuolivat, ilmeisesti tuhkarokkoon... Haviseva... jossa pikkuveli **Malakias Aleksander** syntyi.

Lovisan vanhemmat palasivat Kerppolaan jäädäkseen, mutta Lovisa oli varttunut jo 13-vuotiaaksi ja jatkoi Lempälään, takaisin Kangasalle, sitten Pirkkalaan. Muuttaessaan Tampereelle, pormestari **F. W. Procopén** perheen piiiaksi 29-vuotias Lovisa oli ehtinyt olla kirjoilla noin 20 eri paikassa. Eikö kiertäminen koskaan päättyisi?

Lovisa sai kuin saikin asettua aloilleen. Tampereella 30. huhtikuuta 1869 kaupunginsaarnaaja **J. W. Nybergh** vihki hänet torppari ja leskimies Henrik Andersson Tahmilan vaimoksi.

Heidän poikansa, **Henrik Tahmila nuorempi**, syntyi 9. joulukuuta 1872.

Vanhoilla päivillään Isä-Henrik Tahmila mainittiin Pispän muonarengiksi. Hän kuoli 70-vuotiaana vuonna 1881. Pari vuotta myöhemmin Lovisa Tahmila meni uusiin naimisiin itsellismies **Ananias Roposen** kanssa.

TAMMERKOSKI NIELAISEE 16-VUOTIAAN

"– Kaksi miestä hukkunut. Eilen oli miehiä koskessa tukkipuita korjailemassa ja niitten merkkiä katselemassa. Kahdelle käwi niin onnettomasti, että putosivat koskeen ja hukkuiwat, kun mikään ihmisellinen keino ei niin pian pelastamaan joutunut. Hukkuneet owat torpanpoika H. Tahmela Pirkkalan Pispalasta ja E. Eklund Kurusta. Tahmela saatiin pian sen jälkeen ylös werkatehtaan wesiruuhesta, waikka molemmat putosivat pienen sillan ylipuolelle, mutta Eklundia ei wielä eilen löydetty." – Aamulehti 26.11.1889.

Tukkien poisto oli tärkeää työtä, koska ne saattoivat ajautua Tammerkosken voimaa tehtaille välittäviin vesiruuhiin ja rikkoa laitteita. Pieni silta eli Pikkusilta, jonka 'ylipuolelle' miehet putosivat, vei Finlaysonilta Konsulinsaaren pohjoiskärkeen ja Pellavatehtaalalle (Tampella). Nykyisen sähkölaitoksen padon paikalla oli vapaana kuohuva koski. Verkatehdas oli nykyisen Hotel Ilveksen kohdalla.

*"En mä kuolla kotona,
Sun tahdostasi saanut:
Ei rutto, sota ankara,
waan wesi hukuttanut."*

TEKSTI HENRIK TAHMELA
NUOREMMAN
KUOLINILMOITUKSESSA.

Ainoan lapsensa kuoltua äiti Lovisan elämä romahti. 1890-luvulla Tahmelan torpasta tuli paheiden pesä, jossa käytiin juopottelemassa, tapaamassa naisia ja tappelemassa. Lopulta Lovisa ja Ananias saivat hädän. Lovisa kuoli Pirkkalassa 1899. Ananias Roponen palasi kotiseudulleen Joroisille 1915.

SLADEYN HUVILA JA OMENAPUUTARHA TAHMELESSA

Riiassa 1846 syntynyt **Petter Sladey** oli Hämeenlinnan tykistövarikolla tykkimiehenä ollessaan avioitunut huhtikuussa 1874 ilmajokelaisen **Helena Sofian** kanssa. Tampereelle he olivat tulleet vuoden 1880 tienoilla. Petter Sladey oli onnistunut hankkimaan Puuvillatehtaankatu 12:n ja Mustalahdenkatu 7:n kulmasta taloja, joista hän vuokrasi asuntoja. Hän oli myös leipuri ja kauppias. Helena Sofia oli kuollut 1887. Petter Sladey oli mennyt uusiin naimisiin Ylöjärven Vihattulan torpantytären **Ida Karolina Saarisen** kanssa, mutta tämäkin oli kuollut pian, heidän pieni tyttärensä myös. Sladeyn kolmas ja viimeinen vaimo **Anna Alexandra** oli pietarsaarelaisen kellosepän **Simon Kecklundin** tytär.

Kesäkuun 1895 alusta Petter Sladey vuokrasi Pispoilta entisen Tahmelan torpan tontteineen. Pian tontin pohjoislaitaan rakennettiin huvila, jossa jo 26. heinäkuuta 1896 Tampereen N.M.K.Y. vietti vuosijuhlaansa. Juhlaväki oli lähtenyt kävelymatkaan klo 18 nykyisen Vapaakirkon edeltäjän, Puutarhakadun Rukoushuoneen puutarhasta: "[...] sade taukosi kokonaan jo ennenkuin saavuimme perille huwilaan, josta aukesi eteemme mitä wirkistäwimpiä näköaloja Pyhäjärwelle ja Pirkkalan kirkolle päin." – Aamulehti 30.7.1896.

"Kauppias P. Sladeyn huvilan pellossa Tahmelassa Tampereella on kasvanut pumppu (kurpitsa), joka punnittuna on painanut 30 1/2 kiloa", kertoi Puutarha-lehti N:o 10/1901. Enimmäkseen puutarhassa kuitenkin viljeltiin "kotimaassa kasvaneita hyviä suviomenia", joita myytiin Puuvillatehtaankadun kaupassa.

"Sladeyn puutarha oli aivan vieressä, korkea aita vain välissä, ja meillä oli korkeat raput. Niinpä olikin hyvä, jos tuli kakkahätä pimeään aikaan, eikä ollut mummo kotona, niin sanomalehden päälle vaan rapulla laskettiin ja lannotettiin omenatarhaa kaaressa lentävällä kakkapaketilla yli aidan."

Näin Saimi Larvanto o.s. Marttila on kertonut Pispalan Moreenille asumisestaan mummonsa Anna-Liisa Mattsonin luona Tahmelassa. Saimi oli 5-vuotias muuttaessaan sisaruksineen vuonna 1903 Tahmelan mummolaan.

Sladeyn kaupunkitontti myytiin vuonna 1914. Petter Sladey kuoli toukokuussa 1922 Tahmelassa 75-vuotiaana. Hänet on mainittu uskonnollisena miehenä, joka ei koskaan oppinut kovin hyvin suomea. Sladeyn huvila purettiin Selininkadulle 1981 valmistuneiden rivitalojen tieltä, mutta tontin kaksi muuta asuinrakennusta, Selininkatu 3 ja Hirvikatu 5, ovat yhä olemassa. Nyt niidenkin tulevaisuus on uhattuna.

Teksti: Jasu T, Pispalan Kirjastoyhdistys

Lähteinä mm. Pispalan yhdistysten arkistot, Kansallisarkisto ja kirkonkirjat. Talojen värivalokuvat: Pispalan kirjastoyhdistys, syksy 2020

PISPALAN ASUKAS-YHDISTYS

on tehnyt ELY-keskukselle rakennus-suojeluesityksen tontin talojen suojelemiseksi.

Tahmela sai alkunsa Tahmelan torpasta, jonne ensimmäiset asukkaat muuttivat jo vuonna 1844. 1900-luvulle tultaessa torpan maille perustettiin Petter ja Anna Sladeyn omenapuutarha.

Hirvikadun ja Selininkadun kulmassa on yhä jäljellä kaksi Sladeyn asuinrakennusta. Mansardikattoinen Selininkatu 3 on laajennettu Tahmelan torpasta ja on näin koko Pispalan vanhin rakennus.

Talojen tulevaisuus on vaakalaudalla, koska rakennukset ovat vaihtaneet omistajaa. Uudella omistajalla on suunnitelmissa rakentaa rivitaloja. Pispalan asukas-yhdistys on tehnyt Pirkanmaan ELY-keskukselle rakennussuojeluesityksen näille Selininkatu 3 / Hirvikatu 5:ssä sijaitseville rakennuksille.

TAHMELAN HUVILA

ilmastotyön koelaboratoriona

Tahmelan Huvilalla testattiin syksyn aikana uudenlaista yhteisöllistä menetelmää ilmastoasioiden pohdinnassa.

Useimmilla on ajatuksia siitä, miten ilmastokriisiä pitäisi lähteä ratkaisemaan. Kansalaisilla on tietämystä siitä, miten päästöjä kannattaisi vähentää. Tätä tietämystä he ovat keränneet työssään tai harrastuksissaan. Harvalla varmaankaan on valmista käsitystä siitä, miten kaikki yhteiskunnan päästöt pitäisi ratkaista, mutta monella on oman alansa tietämystä.

Voisivatko ihmiset tuoda omat näkemyksensä yhteiseen pöytään? Olisiko keskustelu mahdollista? Saataisiinko voimat yhdistämällä luotua ilmasto-ohjelma? Vastauksia haettiin ja saatiin Tahmelan Huvilan ilmastolaboratoriossa.

ILMASTO- LABORATORIOSSA

Lokakuun lopulla päivänvalon näki työpajoissa työstetty esitys Tahmelan Huvilan ilmasto-ohjelmaksi. Ilmastolaboratorioon osallistuneet asettivat yhdessä lyhyen aikavälin (yksi vuosi) päästövähennystavoitteen 15 t CO₂ eli 36 % nykyistä alhaisemmat hiilidioksidipäästöt vuoden aikana. Vähennystavoitteet

on määritelty päästölajeittain: lämmitys, liikkuminen, sähkö, ruoka ja jätteet. Jokaiselle kategorian päästötavoitteen kohdalla on pohdittu myös keinoja, joilla tavoitteet saavutetaan. Esimerkiksi Huvilan nykyiset lämmityksen päästöt ovat 22,6 t CO₂e, ja niiden vähennystavoite on 9 t CO₂e. Keinoina esitetään muun muassa siirtymistä toiseen lämmitysjärjestelmään, ovien ja ikkunoiden tiivistystä ja sisälämpötilan pitämistä 17 asteessa.

YHTEISÖLLISEN OSALLISUUDEN MALLI

– Malli on järjestelmällinen kaupunkitason prosessi ja menetelmä, joka avaa sidosryhmäyhteistyön sektori- ja organisaatorajat ylittävälle yhteistyölle yhteisen päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi, kertoo Avanto insightin **Raimo Muurinen**. Tahmelan Huvilalla on syksyn mittaan testattu käytännössä pienessä mittakaavassa, kuinka yhteisöllisen osallisuuden malli toimii.

– Tahmelan Huvilan ilmastoteotkokeilulla saatiin asetettua Huvilalle ilmastotavoite. Huvilan toimijat ja muut kävijät saatiin pohtimaan omia valintoja ja suunnittelemaan toimenpiteitä, joilla Huvila voisi saavuttaa tavoitteen, Muurinen kertoo.

KOLME ILMASTOTYÖN PERUSKYSYMYSTÄ

Kokeilu pureutui kolmeen ratkaisemattomaan ilmastotyön kysymykseen: siiloutuminen ja sektorirajat, yksilön vastuu vs. poliittisen päätöksen teon vastuu sekä ilmastoahdistus.

Siiloutumisella ja sektorirajoilla viitataan siihen, että toimijoiden paremmat mahdollisuudet tehdä yhteistyötä kiinnostuksensa mukaan saavutetaan perustamalla päästölajiyhteisöjä. Yhteistyötä voidaan tehdä myös verkossa ajasta ja paikasta riippumatta. Päästölajeja voivat olla esim. rakennusten lämmitys, kulutussähkö, liikenne ja ruoka.

Yksilön ja poliitikkojen vastuu tiivistyy kysymykseen, kuinka paljon sinä tai minä olemme valmiita muuttamaan omia elintapojamme. – Vähentämällä kysymyksen yhteenlaskettu vastaus, siis kaikkien yksilöiden todennäköisen käyttäytymisen muutoksen vaikutus päästövähennystarpeesta, jää jäljelle se osuus joka päättäjien on vähintään otettava päätettäväkseen yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi, Raimo Muurinen summaa.

Teksti: Katja Wallenius, kuva: Saara-Majja Nevalainen-Kiiskilä

ILMASTOAHDISTUKSEN VÄHENTÄMINEN

Se tapahtuu muuttamalla niin kutsuttu hyväksyttävä hiilijalanjälki määrittämisiksi teoiksi, joita jokainen voi verrata omaan hiilijalanjälkeensä. Kun päättäjien vastuun osuus on selvitetty, jokainen voi vertailun kautta nähdä, mikä riittää omaksi osuudeksi.

Tahmelan Huvilan ilmastotyön laboratorio tehtiin yhteistyössä Huvilan kävijöiden ja Avanto insight oy: n kanssa, joka on demokratian avaamisen asiantuntijayritys. Lue lisää: www.tahmelanhuvila.fi

HAULITORNI ON PALANNUT MAISEMIIN

Puolen vuoden ajan Pispalan siluetti näytti kumman paljaalta, kun kaupunginosan symboliksi muodostunut haulitorni oli kunnostustöiden vuoksi poissa maisemasta. Pitkä odotus päättyi keskiviikkona 14.10.2020, jolloin torni kohosi takaisin omalle paikalleen haulitehtaan viereen.

Aamulehden tietojen mukaan haulitornin oli tarkoitus palata takaisin paikoilleen jo viikkoa aikaisemmin, Tampereen päivänä 1.10.2020. Kunnostustöissä kesti kuitenkin odotettua pidempään, ja lopulta asennustyöt pääsivät alkamaan vasta tiistaina 6.10.2020.

Suurin osa haulitornin kunnostustöistä keskittyi teräsrakenteiden vahvistamiseen, sillä 112 vuoden aikana sääolosuhteet ja aika ovat ehtineet heikentää tornia. Kauempaakin katsottuna voi kuitenkin nähdä, että torni on saanut muutakin arvolleen sopivaa kasvojenkohotusta: tornin tiilinpunainen väri tuntuu loistavan nyt entistäkin kirkkaampana syksyistä taivasta vasten.

HAULIEN VALMISTUS- PAIKASTA PISPALAN MAAMERKIKSI

Haulitornilla on tärkeä paikka niin Pispalan maisemassa kuin pispalaisten sydämissä. Tornin historiallinen merkitys ei kuitenkaan rajoitu vain siihen. Vaikka haulitorneja on toki ollut Suomessa useampikin, Pispalan torni on ainoa, joka edelleen seisoo paikoillaan. Myös muualla maailmassa metallirakenteisia haulitorneja on jäljellä enää vain muutama.

Kotiseutuyhdistys Pispalan Moreeni ry:n mukaan haulien valmistus alkoi Tampereella jo 1800-luvun puolesavälissä. Tällöin käytössä oli puurakenteinen torni, joka kuitenkin purettiin myöhemmin pois. Nykyisen metallisen haulitornin rakennutti vuonna 1908 Oy K. Hjorth Ab. Torni oli alun perin väriltään harmaa, ja punaiseksi se maalattiin vasta sen jälkeen, kun tehdastoiminta oli loppunut.

Tehtaan vielä toimiessa haulitornissa työskenteli päivittäin haulimestari.

Hänen tehtävänsä oli sulattaa suuressa padassa lyijy, joka pudotettiin seulan läpi pieninä pisaroina tornin keskiössä kulkevaan hauliputkeen. Putkessa pudotessaan lyijy pisaroitui ja jäähtyi täydellisen pyöreiksi hauleiksi.

HISTORIALLISTUUS TOI HAASTEITA KORJAUS- PROJEKTIIN

Ylen verkkouutisten mukaan haulien valmistus Pispalassa loppui vuonna 1972, ja sen myötä haulitorni oli joitain vuosia vailla käyttötarkoitusta. Olipa jopa puhetta tornin purkamisesta. Niin ei onneksi kuitenkaan käynyt, sillä vuonna 1990 Pispalan Moreeni ry sai hallintaoikeuden tehdasrakennukseen ja torniin. Nykyään haulitorni on suojeltu rakennus, ja tehdasta käytetään kokous- ja juhlatilana.

Rakennuslehden mukaan 112-vuotias tornivanhus oli jo kipeästi peruskorjauksen tarpeessa, sillä teräsrakenteet olivat ajan myötä heikentyneet ja portaista puuttui askelmia. Alun

TORNIN MATKA TAMMELAAN JA TAKAISIN

Huhtikuun alussa 2020 Pispalan valtatien reunassa joukko pispalalaisia ja muita tamperelaisia seurasi silmäkovana, kuinka haulitorni hiljalleen purettiin palasiksi ja pakattiin kuljetukseen. Paikalla oli myös Pispalalaisen päätoimittaja Katja Wallenius, joka raportoi tunnelmistaan Pispalalaisen viime numeroon. Purkamisen jälkeen torni kuljetettiin Tammelaan Forssan Asentajien konepajaan.

Tammelassa joukko työmiehiä huhki ahkerasti kuuden kuukauden ajan, jolloin vanha tornirouva sai arvoistaan hoitoa. Aamulehden mukaan tornin vanha maali poistettiin hiekkapuhaltamalla ja sen jälkeen kaikki rakenteet, osat ja liitokset tarkastettiin huolella. Myös joka ainoan pultti ja niitti piti tarkastaa. Kivettyneet teräsrakenteet vaihdettiin tai tuettiin teräksellä, ja samoin tehtiin muille osille ja liitoksille. Myös maalin alta paljastunut ruoste puhdistettiin mahdollisimman hyvin. Lopuksi torni sai yleen viisi maalikerrosta, ja sen jälkeen se kuljetettiin takaisin Tampereelle ja palautettiin omalle paikalleen.

perin nelikulmion muotoinen torni on myös ajan myötä vääntynyt pikemminkin salmiakkikuvion muotoon.

Remonttia kuitenkin hankaloitti sekä tornin sijainti tiiviisti rakennetulla ja tuulisella harjulla, että sen historiallinen ja suojeltu status, sillä viranomais määräysten mukaisesti tornin ilme ei saanut korjauksessa muuttua millään tavalla. Osia sai vaihtaa uusiin vain silloin kun se oli välttämätöntä, ja uusien osien piti näyttää täsmälleen samalta kuin vanhojen. Myös historian merkit, kuten luotien ja räjähteiden jättämät

pitsikuvioiset reiät, täytyi säilyttää.

Mistään ihan perusrempastä ei haulitornin korjauksessa ollut siis kyse. Ei liene ihme, että sopivan korjaajan löytäminen ei ollut aivan helppoa. Ylen tietojen mukaan Tampereen kaupunki joutui kilpailuttamaan projektin uudelleen, sillä ensimmäiseen tarjouskilpaan tuli vain yksi tarjous, jonka kaupunki katsoi liian kalliiksi. Loppujen lopuksi hommaan tarttuivat yhteistyössä A-Insinöörit ja Kreate, ja varsinaisen korjaustyön teki aliurakoitsijana toimiva Forssan Asentajat oy. Remontin lopulliseksi hinnaksi tuli noin 1,5 miljoonaa euroa.

Kun haulitornia tarkastelee nyt, näkee selvästi, että kasvojenkohotus on tehnyt tornivanhukselle hyvää. Rouva haulitorni katselee taas ylpeänä harjun yli järvelle päin ja tekee samalla maisemasta sen Pispalan, jonka tamperelaiset tuntevat. Huolella tehdyn peruskorjauksen ansiosta saamme ihastella haulitornia varmasti vielä vuosikymmeniä. **Lisätietoja haulitornin historiasta: Pispalan moreeni ry.**

Teksti: Helmi Riihonen

Kuva: Katja Wallenius

Eläinrakas räätälsuu

ISKEE JÄLLEEN

Milla Paloniemelle kuuluu hyvää, siis kesää, siis hevoskesää! Se on sarja-kuvataiteilijana tunnetuksi tulleen taittamuusikon omin sanoin päällimmäisenä.

Paloniemestä on vastikään tullut kahden hevosen omistaja.

– Mulla on kaksi hevosta, **Kromi**, joka asuu Kangasalla ja **Halthor**, eli Hali joka asuu Alajärvellä. Hevoset ovat olleet lapsuuden unelma, jonka toteutin. Nyt unelma on karkaamassa käsistä, kun tekisi mieli ostaa vielä pari varsaa, hevonen ja ponifarmi.

Kiirettä on pitänyt, sillä haastatteluhetkellä, heinäkuun puolivälissä tekeillä on **Simo Frangénin** kanssa julkaistava seksipalindromikirja Edestä ja takaapäin sekä Kiroilevan siilin Pehemöön puoli -sarjakuva-albumi. Sen lisäksi Kiroilevaa siiliä ollaan kääntämässä japaniksi. – Kävi niin hyvä mäihä, että naapurin poika on Japanin kielen kääntäjä. Olen suunnittelemassa Siilistä myös mobiilipeliä. Siitä tulee myös kansainvälinen hommeli, Paloniemi kertoo intoa puhkuen.

SATTUMALTA SIMON KANSSA

Kohtaaminen Frangénin kanssa oli pitkälti sattumankauppaa, sillä he törmäsivät Paloniemen ollessa katusoittamassa **#moimäoonmilla-**nimellä.

– Simo heitti bussirahaa, että pääsin kotiin. Sanoin siinä sitten, että haluan esittäytyä. Esittelyjen jälkeen Simo totesi, että hänkin on halunnut tavata minut jo jonkin aikaa ja sen jälkeen olemme olleet ystäviä. Törmäsin Simoon joskus myöhemmin Telakalla ja hän kysyi voisinko

kuvittaa hänen tulevan palindromi-kirjansa. Simo oli kaikessa rauhassa kypsytellyt härskéjä palindromeja, jotka eivät olleet oikein istuneet aikaisemman materiaalin joukkoon, ja mä olin halunnut tehdä jotain pin up -henkisiä kuvituksia jo pidemmän aikaa, kun en ole hirveämmin päässyt piirtämään ihmisiä.

Aihe kiinnostaa, sillä Paloniemi on myös tehnyt burleskia nimellä **#DirtyBirdie**. – Näin nimen kirjoitettuna baarin vessaan, Paloniemi nauraa suorasukaiseen tapaansa ja kertoo myös lintujen olevan lähellä sydäntään.

KOKO KANSAN KIROILEVA SIILI

Virallisesti graafisen suunnittelijan koulutuksen saanut Paloniemi ponnahti kuuluisuuteen lopputyönään tehdyn Kiroileva siili -albumin myötä. Albumi ilmestyi vuonna 2007, ja nousi tuolloin Suomen myydyimmäksi kirjaksi. Kulttuurin moniottelijana Paloniemi on tehnyt kuvittamisen ja taittamisen lisäksi myös opetushommia ja verkostoitunut naapurinsa **Risto Ylihärsilän** kanssa. Kaksikko kävi viimeksi

nauhoittelemassa musiikkia Paloniemen **#moimäoonmilla-**levylle, jolta julkaistiin sinkku **#vituixmenimuncarpediem**.

Kun pyydän avaamaan työskentely- ja inspiraatioprosesseja, Paloniemi perkaa aiheen tyyliin uskollisesti. – Se riippuu täysin siitä mitä olen tekemässä. Olen yleisesti tosi nopea ja tehokas. Teen suurella palolla, enkä jää harkitsemaan kovin pitkäksi aikaa. Olen esimerkiksi tehnyt biisitkin suunnilleen kymmenessä minuutissa. Tapani tehdä on tosi lapsenomainen, Milla kertoo. Lapsenomainen tai ei, Paloniemen työtahdin ja tehokkuuden kanssa ei käy kiistelemine.

Frangénin runoilema ja Paloniemen kuvittama Edestä ja takaapäin -palindromikirja ilmestyi lokakuun lopussa. Myös Millan elämään kuuluu hyvää sitten kesän, kun hän on ostanut haaveilemansa ponifarmin. Valitettavasti Pispala asuinpaikkana saa nyt jäädä.

*Teksti: Elias Mäkyinen
Kuva: Millan arkisto*

Kun kaipaat aitoa rentoutumista,
ota yhteyttä!

Anna Heidi-Mummun hemmotella!

SKY-kosmetologi, farmaseutti, rentoutusvalmentaja
pispalanmummula.fi
040 - 592 8499

Tahmelan Huvila,

osallistava rakennusperintökohde

Vajaassa kahdessa vuodessa Tahmelan Huvila on tullut osaksi Pispalan yhteisöllistä kulttuurikylää.

Pirkanmaan rakennuskulttuuriyhdistys ylläpitää ja toteuttaa Huvilalla yhteistyökumppaniensa kanssa matalan kynnyksen osallistavaa kulttuurikeskusta, kaikille avointa kohtaamispaikkaa. Huvila on arvokas rakennusperintökohde ja siellä olevan toiminnan lähtökohtina, arvoina, ovat olleet rakennetun kulttuuriympäristön säilytys, yhteisöllisyys, osallistaminen, yritteliäisyys, erilaisuuden hyväksyntä ja ekologisuus.

KASVAVAT KÄVIJÄ-MÄÄRÄT, VIRALLISIA LUKUJA

Arvokkaana rakennusperintökohdeena Huvilan toiminnan käynnistäminen sai kiitettävästi julkisuutta. Ensimmäisenä toimintavuonna 2019 Huvilalle tehtiin yli 13 000 visiittiä ja tapahtumia järjestettiin liki 200. Tänä vuonna lokakuun loppuun mennessä kävijämäärä on ollut noin 15 000, kevään korona-ajasta huolimatta. Tapahtumia on järjestetty liki 200, FB-tykkääjiä / seuraajia on kertynyt jo yli 2700, kävijäprofiili on laaja, vauvasta vaariin ja mummoon. Tavoite kaikille avoimesta kohtaamispaikasta on toteutunut.

Koronakevään jälkeen Huvila on pidetty auki yleisölle likipitään joka päivä. Tapahtumien määrä on

kasvanut yhteistyökumppaneiden määrän kasvaessa. Harjun seurakunnan pitämä perhekerho leikittää lapsia keskiviikko-aamuisin, ja Huvilalle halutaan tulla esiintymään ja pitämään kirjojen julkistamistilaisuuksia. Huvilasta on tullut lisäksi useiden yhdistysten kokouspaikka. Ja mitä enemmän syntyy kohtaamisia, sitä enemmän syntyy positiivista pohinää. – Huvilalla ei ole ideoista pulaa, Huvilan vetäjä ja Rakennuskulttuuriyhdistyksen puheenjohtaja **Heidi Huhtamella** iloitsee.

KOHOKOHDAT 2020

Vuoden aikana Huvilalla on vietetty lukuisia huikaisevia hetkiä. Alkuvuoden näyttelyhakuun tuli yli 70 ehdotusta vuoden 2020 näyttelyiksi. Kuukausittain vaihtuvat näyttelyt tuovat joka kerta Huvilalle jotakin uutta ja erilaista sekä koskettavaa.

Huvilan yläkerrassa teatterin parissa työskentelevän **Tytti Marttilan** ensi-iltaviikonloppu Balticum alakerran salissa oli loppuunmyyty. Aviador-kustantajayhteistyön käynnistymisen myötä Huvilalle saatiin useita kirjanjulkareita palindromirunoista aina laulun oppikirjaan. Musailloista **Jukka Nousiaisen** keikka veti yli 200 kuulijaa Huvilan takapihalle. Huvila

pääsi pilotti-ilmastolaboratorioksi ja sai sen myötä oman ilmasto-ohjelman. Huvilan työharjoittelija **Maria Karppisen** ja kuvittaja **Meria Palinin** kohtaamisesta syntyi lapsille suunnattu hyvän mielen Luontopolku. Sunnuntain kansainväliset pop up -ravintolat houkuttavat väkeä läheltä ja kaukaa. Huvilalta löytyy jokaiselle jotakin.

– Joulukuussa on vielä tulossa superohjelmaa, Huhtamella myhäilee ja jatkaa: Tampereen teatteri-ensi-ilta ja joulurauhan julistus ainakin.

ERITYINEN HUVILA

Se on se Huvilan sielu. Tai muuten vain hyvä feng shui. Sille ei voi mitään, mutta likipitään jokainen ensimmäistä kertaa Huvilalle tuleva sanoo sitä samaa, eli että tulee vain hyvä tunne sisään astuessa, Huvilalla voi olla kuin kotonaan, ihastelee Heidi. – Ja sitten se on ne tarinat. Huvilan kirjasto kertoo

Huvilan historiasta ja siellä asuneista ihmisistä. Huvilalla asuneet ihmiset ovat käyneet kertomassa tarinoitaan ja muistojaan Huvilasta. Ja ne ovat poikkeuksetta olleet hyviä muistoja ja ne tarinat saavat meidät Huvilalla työskentelevät valtaansa, Huhtamella kertoo.

– Huvilalla myös talkoillaan paljon. Ikkunoita on pesty lähinaapureiden avustuksella, eräs rouva kävi koko kesän nyppimässä rikkaruohoja pusikossa, toinen käy välillä avustamassa keittiössä. Huvilan henkeen vaikuttavat myös Huvilan kahvilan työntekijät. Talkoolainen, työkokeilija, työharjoittelija, oppisopimuksella, palkkatuella... aivan erityisiä henkilöitä, jotka ovat itse hakeutuneet Huvilalle. Jokaisen

kanssa on sovittu, että he saavat Huvilalla työskennellessään myös osin toteuttaa itseään, tärkeintä on halu oppia uutta ja kehittyä. Yksi on ensimmäistä kertaa erityisoppilaitoksen ulkopuolella työharjoittelussa, toinen tekee villiyrkkikirjaa ja kolmas suunnittelee popup-päivää, jonka tuotto käytettäisiin kaihileikkauksiin Afrikassa... Ei siis ihme, että Huvilaan on kiva tulla. Olette kaikki tervetulleita, Heidi toivottaa.

Ja mitä vuonna 2021?
Vauhti ei hiljene.

Teksti: Heidi Huhtamella, kuvat: Saara-Maija Nevalainen-Kiiskilä

Tarinoiden ja kirjojen HUVILA

OSALLISTAVA KULTTUURIPERINTÖ- KOHDE & OSA PISPALAN KULTTUURIKYLÄÄ

Musailtoja, teatteria, näyttelyitä ja erilaisia tapahtumia, tilausauna, kahvila ja paljon muuta

PISPALAN KIRJASTON SIVUPISTE

Kirjajulkareita, kirjailijavieraita

KANSAINVÄLINEN HUVILA

Erilaisia kulttuurifestivaaleja
Kansainväliset pop up -ravintolat sunnuntaisin

www.tahmelanhuvila.fi • info@piiru.fi

Tahmelan Huvila tahmelanhuvila • Kurkkaa myös huvilankahvila
Uramonkatu 9, Tampere • Avoinna ma-ti & to-pe 11-18, ke 9.30-18, la-su 11-16

Pispalan Bistro Piha

AVASI OVENS!

Tahmelan viertotielä sijaitseva vaaleanvihreä omakotitalo vaikuttaa miltä tahansa nukkumalähiön kodilta. Kurkistamalla korkean aidan taakse paljastuu kuitenkin yllättävä todellisuus. Tahmelan viertotie 53, aviopari **Christa Stirkkisen ja Tatu Niemisen** koti, on nyt myös Pispalan **Bistro Piha**. Tunnelmallinen ravintola on rakennettu entiseen takka-huoneeseen, sen edustalla on lasinen talviterassi ja koko piha on anniskelualue.

Tarjolla on laadukkaita viinejä, oluita ja siidereitä. Ruokalistalla on tapas-henkisiä annoksia. Tarjonta on vaihtuvaa ja tuo laajasti maailman ruokakulttuuria esiin. Jotain syötävää on aina saatavilla, ja menu riippuu päivästä ja saatavilla olevista raaka-aineista. Tunnelma on rento ja huokuu eurooppalaista ravintolakulttuuria.

Takkatuli, kynttilät, kauniit kukat maljakossa, pihassa lohta savustavan isännän iloinen tarinointi, akustista kitaraa näppäilevä muusikko... Tämä on täysin uutta Tampereella!

Bistro kutsuu seurustelemaan ystävien kanssa lasillisen ja pienten

naposteltavien ääressä. Keskiössä on selvästi ajanvietto eikä pelkkä ravinnontarpeen tyydyttäminen. Bistron ravintoloitsijat Stirkkinen ja Nieminen kertovatkin ottaneensa vaikutteita matkoiltaan ja asettaneet ne osaksi ravintolansa brändiä. Espanjassa asuessaan he saivat idean perustaa pieni bistro heidän omaan kotiinsa Pispalassa. Bistron emäntä Christa Stirkkinen on toiminut aikaisemmin pitkään lentoemäntänä, joten aivan kylmiltään hän ei alalle hypännyt. Toimielias pariskunta laittoi hihat heilumaan, ja byrokratian hoiduttua ravintola alkoi rakentua kodin alakertaan.

Koronan vuoksi suunniteltu ravintolan avautuminen hankaloitui hieman, mutta jo kesäkuussa aikaisista lomista nauttivat asiakkaat pääsivät nauttimaan juomia ja maistuvia tapaksia Bistro Pihan puutarhaan. Kesällä puutarhassa järjestettiin myös pienimuotoisia musiikkiesityksiä. Tarkkaavaisimmat pispalalaiset ovat huomanneet, että paikallinen legenda, Hauli Bros -yhtye on ottanut bistron kantapaikakseen. Yhtyeen solisti Juri Lindeman on ollut ideoimassa bistron ruokalistaa. Lindeman onkin tunnetusti kulinaristi ja hyvien

viinien ystävä. Pispalan Bistro Piha on selvästi lunastanut paikkansa osana persoonallista asuinalue.

Kesän jälkeen bistro on ollut avoinna viikonloppuisin, ja myös yksityistilaisuuksia ja esimerkiksi pikkujouluja on mahdollista järjestää bistrossa. Joulukuussa Bistro Piha tuo aivan uuden tapahtuman Pispalaan: Bistro Pihan Joulupihan. Tatu Nieminen sai ajatuksen tapahtumaan omista mieltymyksistään. – Eikö olisi hienoa tehdä joululahjaostokset samalla glögiä tai erikoisolutta siemaillen?”, vastaa Nieminen, kun kysyn mistä on kyse.

Idea on simppele: bistrossa on Joulupihan aikana tarjolla laadukkaita tuotteita ja lahjakortteja pukinkonttiin sekä hyviä juomia ja jouluisia, ravintolan tyyliin sopivia makuja paikan päällä nautittaviksi. Kuulostaa siltä, että Pispalan persoonallinen tyyli on saanut jälleen vahvistusta!

Pispalan Bistro Pihan Joulupiha

3.12.–23.12.2020

Tahmelan viertotie 53

Teksti: Raine Kallio, kuva: J. T.

Mummonmökin uusi elämä

PISPALANHARJU 32 on saanut uudet yksityisomistajat kuluvan vuoden aikana. Tontilla sijaitsee suojeltu, yli satavuotias pikkutalo, joka on tarkoitus remontoida. Tontilla on lisäksi rakennusala uudisrakennukselle, joka sijoittuu tontin alemmalle puoliskolle.

Osa tontista kuuluu muinaismuistojen suoja-alueeseen. Museoviraston kenttätutkijat kävivät suorittamassa marraskuun puolivälissä koekaivauksia, joilla tahdottiin selvittää tontilla sijaitsevat

maanalaiset rakenteet. Rakenteiden sijaintitieto on tarpeellinen mm. tontin rakennusten vesi- viemäri ja sähkölinjojen rakentamisessa.

Kaivauksissa tontin yläosasta paljastui 4 x 6 metrin betoninen bunkkerin katto, joka kuvattiin ja dokumentoitiin. Aiempien Pispalan arkeologisten tutkimusten mukaan löydös on osa vuosina 1915-1917 venäläisten rakentamaa linnoituskokonaisuutta. Tontin pikkutalo on mahdollisesti myös vuodelta

1915. Pispalalainen huhu kertoo, että pikkutalosta olisi ollut yhteys bunkkeriin. Tämän selvittämiseksi kaivettiin bunkkerin talon puoleista sivuseinää näkyviin, mutta näyttöjä yhteydestä ei saatu. Museoviraston arkeologit tutkivat käynnillään myös tontin alaosan rakennusalan, jolta ei löytynyt muita linnoitusrakennelmia.

• Teksti ja kuva: Katja Wallenius

Vihkimys Raja- portin kiukaassa

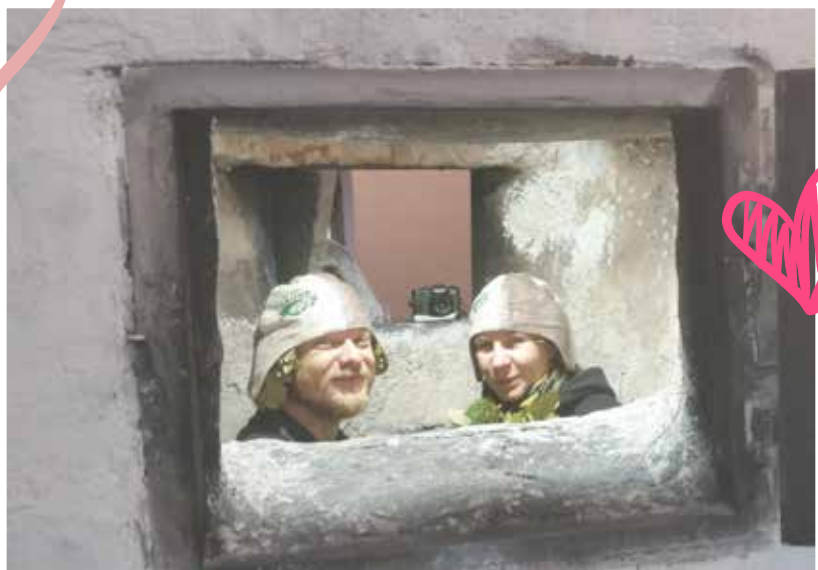
RAJAPORTIN SAUNAN syysremontin aikana korjattiin perinteisesti myös kiuasta. Löylykivet poistettiin ja kiukaan sisustaa ehostettiin.

Työmaalla syttyi – kiukaassa kun oltiin – myös työpaikkaromanssi. Saunanhoitaja

Ilmari Lyymä ja korjausrakentaja **Heta Jurvala** rakastuivat toisiinsa, ja sen seurauksena tapahtui kenties maailman ensimmäinen vihkimys kiukaassa. Pariskunta lupautui toisilleen juhlallisoin menoin 2.11. ja lupasivat vastedes hikoilla toinen toistaan tukien niin vihta- kuin vastalöylyissä.

Heti vihkimyksen jälkeen he ryhtyivätkin kilvan kunnostamaan kuumaa lemменpesäänsä: Ilmari tulipesää, ja Heta ylempää kivipesää. Ja hyvä tuli. Sauna lämpesi taas 6.11. alkaen ja lempi roihuaa yhä.

• Teksti ja kuva: Veikko Niskavaara

Pispala Busin kuulumisia

Kulttuuripääkaupunkihaku on kiinnostunut kulttuuribussi-ideasta, mutta Järvensivun reitti uhkaa edelleen suunnitelmia.

Saimme kesällä hienoja uutisia, Pispala Bus -kulttuuribussi-idea on mukana ehdolla Tampereen ja Pirkanmaan Kulttuuripääkaupunkihauksen toteuttamiskelpoiseksi hankkeeksi.

Kulttuuripääkaupunkihaku on kiinnostunut Pispalan kehittämisestä osana hakua, onhan Pispalalla ainutlaatuinen rooli Tampereen ja koko alueen kulttuurin kehityksessä ja aktiivisessa toiminnassa. Kulttuuribussin rooli tukisi hienosti näitä tavoitteita kuntakoordinaattori **Maria Peräisen** mukaan. Hakuvaiheen toiseen kirjaan valikoidaan toteutusvaiheeseen eteneviä hankkeita, ja vielä on kysymysmerkkinä onko Pispala Bus yksi niistä. Mukana-olo riippuu muun muassa siitä, saako bussihanke ”omaa omistajaa” eli tahoa, jonka vetovastuulla linja olisi. Pispalan asukasyhdistys ei voi olla hankkeen omistaja, koska linja on Tampereen seudun joukkoliikenteen.

KULTTUURIBUSSILLA KOHTEESTA TOISEEN

Suunnittelemani esityksen mukaan kulttuuribussi kulkisi puolen tunnin vuorovälillä Pispalasta Tampere-talolle ja Muumimuseoon tärkeimpien kulttuurikohteiden, Keskustorin ja rautatieaseman kautta kahden bussin voimin. Busseissa olisi tietoa kohteista ja niiden kulttuuritarjonnasta. Toinen bussi olisi teemalla Lauri Viita, ja toinen olisi muumiteemainen. Busseissa ja linjan yhteydessä järjestettäisiin pop up -tapahtumia, kuten esimerkiksi runoutta, livemusaa, taikuutta, klovneriaa, opastuskierroksia, yhteislaulua ja ääneenlukua. Puhelimella ladattavan apin kautta voisi kuunnella tai lukea lisätietoa nähtävyyksistä.

Tampereen seudun joukkoliikenteen – eli tuttavallisemmin Nyssen – suunnittelupäällikkö **Juha-Pekka Häyrynen** suhtautuu kulttuuribussihankkeeseen positiivisella mielellä. Pispalan kulttuuribussi voisi olla pilotti, josta voitaisiin kehittää vastaavia linjoja muuallekin Tampereella. Häyrynen kuitenkin

muistuttaa, että joukkoliikenteellä on tietyt budjettiraamit, joiden mukaan pystytään toimimaan. Rahoitusta hankkeeseen pitäisi siis saada myös muilta tahoilta ja Tampereen elinkeinopuolen mukaan saaminen olisi ensiarvoisen tärkeää.

PISPALANHARJURATINA-JÄRVENSIVU?

Juha-Pekka Häyrysen mukaan liikennöinti Pispalaan on sopimuksen mukaan varmistettu seuraaviksi 3–5 vuodeksi. Mutta: joulukuussa joukkoliikennelautakunta vahvistaa kokouksessaan linjan muuttamisesta Järvensivulle. Linja 115 alkaa siis näillä näkymin kulkea Pispalanharjulta Ratinan sillan kautta Järvensivulle joko toukokuusta tai elokuusta alkaen. Vuoroväli tulee olemaan yksi tunti, sillä reitti on kilpailutettu vain yhdelle bussille. Tämä tietenkin tietää hallaa Pispala Busille. Kulttuuribussipilottia varten linjalla täytyisi olla jotain kiinnostavaa nähtävää. Ja pispalalaisten toiveita olisi kuunneltava, moni haluaa linjan kulkevan Keskustorin ja rautatieaseman kautta.

JOTAIN UUTTA JA INNOVATIIVISTA

Pispala Bus -kulttuuribussin monialaisuus on hankkeen toteutumisen kannalta paitsi haaste, myös rikkaus. Hankkeen toteutuessa saisimme aikaiseksi jotakin aivan uutta ja innovatiivista: kulttuuribussi yhdistäisi matkailun, elinkeino-elämän, kulttuurin, paikallisuuden sekä yhdistysten välisen ja kaupungin kanssa tehtävän yhteistyön omintakeisella ja sympaattisella tavalla. Jatkamme keskusteluja sekä Kulttuuripääkaupunkihaun että Nyssen vastaavien tahojen kanssa, kuinka voisimme edetä hankkeessa. Allekirjoittanut on kirjoittamassa tarkempaa konseptia kulttuuribussille pispalalaisten matkustustarpeiden näkökulmasta. Pispalan asukasyhdistys toivoo kulttuuribussihankkeen etenevän

Kulttuuripääkaupunkihaun toiseen hakukirjaan.

KÄYTETÄÄN MEIDÄN BUSSIA

Pispala Bus – eli joukkoliikenteen linja numero 115 – on kulkenut jo jonkin aikaa tyylikkäällä uudenkoivulla pikkubussilla. Kyllä meidän pispalalaisten kelpaa! Moni on ihmetellyt bussivaihdosta: se johtuu siitä, että reitin liikennöinti vaihtui Länsilinjoilta Paunulle. Korona-aika ja Pispalan koulun remontti on vähentänyt matkustajamäärää. Kuljetaan silti edelleen ahkerasti meidän omalla bussilla, ja turvataan linjan tulevaisuus jatkossakin. Maskin käyttö tuo turvallisuutta matkantekoon niin matkustajille kuin kuljettajallekin. Maski laitetaan kasvoille jo ennen bussiin nousua ja

otetaan pois vasta bussista poistumisen jälkeen.

Pispala Bus on toiminut aktiivisesti somessa jo jonkin aikaa. Facebookissa ja Instagramissa seuraajia on jo satoja - tule sinäkin seuraamaan!

Kulttuuribussia varten on siis tehty jo mukavasti pohjatyötä, sitä ei saa heittää hukkaan. Haastankin kaikki, joilla on tuttuja päättäjien keskuudessa, juttelemaan kulttuuribussideasta ja pispalalaisten toiveista.

Teksti: Katja Villemonteix
Pispalan asukasyhdistyksen bussivastaava

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Säilyttävän korjaamisen iltapäivä

Säilyttävän korjausrakentamisen edistäminen osana kamppailussa ilmastomuutosta vastaan

9.12.2020 klo 14–16

Round table -keskustelu striimataan Tampereen G Livelab -studiolta
Keskustelijat: yliarkkitehti **Harri Hakaste**, Ympäristöministeriö
Osastonjohtaja **Mikko Härö**, Museovirasto Kulttuuriympäristöpalvelut
Toiminnanjohtaja **Tuula Ramån**, Rakentamisen Laatu RALA ry

Lisätietoja: sorvaamohanke.fi/sailyttavan-korjaamisen-iltapaiva/

Hanketta rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto ja Tampereen kaupunki

Pispala laululyriikassa – valsseista hip hopiin

Pispala on innoittanut musiikintekijöitä vuosikymmenien ajan aina Rautavaaran *Oli Pispalan mäellä töllistä* Hauli Brosin *Pispalan hörhöön*.

Pari vuotta sitten kirjoitin artikkelin Pispala-aiheisesta kaunokirjallisuudesta (Pispalalainen 2 / 2018). Tällöin hämmästyin huomattuani, kuinka valtavan monipuolisesti harjun elämää on kuvailtu proosateksteissä. Artikkelin jälkeen minussa heräsi suuri kiinnostus kerätä yhteen myös vuosikymmenten aikana julkaistut Pispala-aiheiset musiikkikappaleet. Kerääminen tapahtui Internetin hakukoneiden ja musiikin suoratoistopalvelujen sekä Youtube-videopalvelun avulla, josta haksanalla "Pispala" löytyi valtavasti mielenkiintoista ääni- ja video-materiaalia.

Varhaisin löytämäni Pispala-aiheinen kappale on **Mauno Tammisen ja Kaivohuoneen orkesterin** vuonna 1930 äänittämä *Muistoja Pispalasta*. Kaihoisassa valssissa pohditaan muun muassa sitä, "milloin kulkurin tie vie uudestaan Pispalaan". Sotien jälkeen kuuluisuuteen noussut kulkurilaulaja **Tapio Rautavaara** taas levytti vuonna 1966 kaksi Pispala-aiheista kappaletta. Lapsuudessaan Tampereella muutamia vuosia asuneella Rautavaaralla olikin omakohtaisia kokemuksia harjun elämästä. *Oli Pispalan mäellä tölli* on kaunis valssi

työläispojasta, joka unelmoi pääsevänsä pois Pispalasta, tehdastyöhön kaupunkiin – vain huomatakseen, että elämä ei kaupungissakaan ole helppoa. Rautavaaran *Pispalan poikia ollaan* on rempseä jenkka ja pispalalaisuuden ylistys, jossa lauletaan: "*kas Tampereenkin ehkä vielä jättää voisin sen, mutta Pispalaa taatusti en*".

AUKKO PISPALA-MUSIIKISSA 1980–1990 -LUVUILLA

1970-luvulla sekä Veikko Sinisalo että Unto Satoranta tulkitsivat *Lapsuuteni Pispala* -kappaletta. Se kertoo nimensä mukaisesta lapsuudesta Pispalassa, jonka "*pihoissa lapsena leikittiin, lehdoissa suukkoja vaihdettiin*". Saman vuosikymmenen aikana julkaistiin myös Pispalan pelimannien albumi *Muistoja Pispalasta* (1978). 1980-luvulla iskelmälaulaja Eino Valtanen muistelee mielitiettyään rakkauslaulussa *Kulta Pispalassa*. Se on Valtasen vuonna 1981 julkaiseman studioalbumin nimikkokappale. Yllättäen en löytänyt 1980–90-luvuilta muuta Pispala-aiheista musiikkia. 2000-luvulle mentäessä tilanne kuitenkin muuttuu. Esimerkiksi Pispalan musiikkiyhdistyksen julkaisema, tällä hetkellä kuusiosainen *Musaa mäeltä* -levysarja on tuonut valtavan määrän pispalalaisia muusikoita yhteen jo vuodesta 1999.

LAULULYRIIKKAA SORAHARJUN IHMISSISTÄ JA ELÄMÄNTAVASTA

Varsinkin kaunis kitaravetoinen musiikki on ollut 2000-luvulla suosiossa. **Muuan mies** -yhtyeen *Pispala* (rakkautta ilmassa), Matti Helimon *Joulu Pispalassa*, Mooseksen parta -yhtyeen *Pispala*, Lepolan Akka & Kulkutauti -yhtyeen *Pispalan lait*, Hauli Bros -yhtyeen *Pispala* ja Alma Sipilän *Pispala* sisältävät hienoa laululyriikkaa soraharjun ihmisistä ja elämäntavasta. Heikki Salon *Pyykkipuistossa* taas viettävät aikaa hips-terit, punkkarit ja kommarit aina juppeihin saakka, joista "hädän tullen kaikki puskaan hiipii nappejansa avaamaan". Salon Pyykkipuistossa kaikki ovatkin tasa-arvoisia nautiske-lijoita. Jopa Eppu Normaailta löytyi livetaltiointi, jossa Eput "*palaavat himaan Pispalaan*". Rockasennetta voi aistia myös Hauli Bros -yhtyeen kappaleesta *Pispalan hörhö*. Ehkä kuuluisin "Pispala-kappale" on kuitenkin **Lassi Valtosen** *Pispala*, joka on singlejulkaisu Valtosen kulta myyneeltä debyyttialbumilta vuodelta 2011.

PISPALA-KAPINA ELÄÄ, AINAKIN LAULUISSA

Kuten arvata saattaa, Pispala ei ole ollut vain folk- tai rock-vaikutteisen musiikin tyyssija, vaan esimerkiksi

kokeelliset konemusiikki-kappaleet, kuten Räpylät-yhtyeen *Pispalan valtatie*, ovat saattaneet saada inspiraationsa boheemin kaupunginosan elämästä. Helsinkiläisen hip hop -yhtye **SMC Hoodratsin** sekä tamperelais-räppäreiden **Naispyyn** ja **Jinsin** kappale *Vastavirtaan* taas on oodi Pispalan vaihtoehtokulttuurille. Vuonna 2012 julkaistussa kappaleessa otetaan muun muassa kantaa yhä edelleen ajankohtaiseen teemaan, alueen uusiorakentamiseen, Naispyyn ja Jinsin räpätessä ytimekkäästi: *"ratakylän tehdastila on haltuunotettu"*. Punkmusiikin saralla Pispalaa edustaa esimerkiksi Lauri Viitaa tyylikkäästi lainaava T.E.K-yhtyeen *Pispala*. Lyhyessä ja aggressiivisessa kappaleessa kysytään: *"millä Pispala elää?"*. Ainakin tietynlainen kapina Pispalassa elää edelleen. Todettakoon vielä, että Internetin syövereistä löytyy cover-kappale Palefacen hitistä *Helsinki Shangri-La* nimeltään *Pispa-La*, jossa Pispalasta luodaan kuvaa downshiftaajien paratiisina".

MUSIIKKIKULTTURIN KEHTO

Kaiken kaikkiaan Pispala on ollut hämmästyttävän monen kappaleen teemana tai inspiraation lähteenä, eikä edellä esitetty varmasti kerro kaikkea aiheesta. Yhteistä lähes kaikille kappaleille on, että ne korostavat harjun elämän erityisyyttä. Niistä huokuu arvostus pispalalaista elämäntyyliä kohtaan – kaikessa sen monimuotoisuudessa. Ei ole liioiteltua väittää, että Pispala on Tampereella musiikkikulttuurin kehto ja, jos kotiseutulyriikka kiinnostaa, suosittelen lämpimästi tutustumaan edellä esiteltyihin kappaleisiin!

Teksti: Jussi Lahtinen

KMarket

TAHMELA

Tahmelan Huvilalla soi LIVEMUSIIKKI

Jukka Nousiainen, Pekko Käppi, Kielo Kärkkäinen, Jaakko Löytty, Mara Balls ja Jo' Buddy... Miltä kuulostaisi, jos tällaisia tunnettuja muusikkoja pääsisi kuuntelemaan ihan naapurissa? Niinhän niitä pääseeikin, nimittäin Tahmelan Huvilan musailloissa! Musailtoja järjestää muusikko **J Mikael eli Janne Mikael Salo** yhteistyössä Tahmelan Huvilan ja Pispalan kirjaston kanssa.

– Ideana on järjestää keskellä viikkoa alkuillasta konsertteja, joihin on vapaa pääsy ja matala kynnys tulla, Janne kertoo.

Ensimmäistä kertaa Tahmelan Huvilalla kuultiin livemusiikkia Huvilan avajaisissa 30.3.2019. Hyvän palautteen kannustamana musailtoja on järjestetty avajaisten jälkeen tasaisesti kerran tai kaksi kuussa. Loppuvuoteen 2020 mennessä Huvilalla on ehtinyt esiintyä jo lähemmäs neljäkymmentä eri esiintyjää. Keikkapäiväksi on vakiin-

tunut keskiviikko, jolloin Tahmelan Huvilan kahvilakin on auki vähintään konsertin alkuun saakka.

KONSERTTEJA PIENELLÄ BUDJETILLA

Janne kertoo, että musailtojen esiintyjistä suurin osa on laulaja-lauluntekijöitä, mutta silloin tällöin esiintymässä on ollut bändejäkin. Nimekkäiden muusikoiden lisäksi hän on halunnut kutsua lavalle myös uraansa aloittelevia mielenkiintoisia tulokkaita.

– Yksi ajatus on, että artistit esittävät omaa musiikkiaan. Sääntö ei ole aivan ehdoton, mutta tavalliset cover-hommat saavat jäädä muualle, Janne sanoo.

Musailat järjestetään vapaaehtoisuudella ja pienellä budjetilla. Sisäänpääsymaksua ei ole, mutta konserteissa on ollut tapana pitää pöydällä artistikulhoa. Joskus taloudellista

apua on tullut myös yhdistyksiltä ja muilta tahoilta. Esimerkiksi Pekko Käpin konsertin kuluihin saatiin apua perinnekulttuuriyhdistys Taivaannaulalta. Myös Tampereen kaupungin kulttuuripalvelut ovat tukeneet joitain konsertteja.

Yleisöä on musailloissa Jannen mukaan riittänyt mukavasti nyt kun tieto huvilan aukiolosta on levinnyt. Yleisöennätyksen teki **Jukka Nousiainen** heinäkuussa 2020, kun huvilan pihassa järjestetty konsertti veti yli 200 hengen yleisön.

Koronapandemiakaan ei ole hidastanut tahtia, sillä tarpeen vaatiessa konsertit on striimattu suoraan nettiin. Livestriimit ovat myös tavoittaneet uutta yleisöä, sillä katsojamäärät ovat alusta pitäen olleet kolme- ja parhaimmillaan jopa nelinumeroisia. Osa striimeistä on edelleen katsottavissa netissä.

KAUNEUSKESKUS
AFRODITE

SKY Cidesco -kosmetologi
TIINA ISOKASKI
Mustalahdenkatu 20 • puh. (03) 213 2226
www.kauneusafrodite.fi
Auki sopimuksen mukaan

KAMPAAMO
HÄME

Reija Jantunen
Pyynikintori 8, puh. 03-222 0140
AVOINNA: ark. 9-17
ke suljettu

MIES MUSAILTOJEN TAKANA

Musailtojen järjestäjänä ja isäntänä toimiva Janne eli J Mikael avaa musaillat esittämällä yhden oman kappaleensa. Pitkään Pispalassa ja Tahmelassa asuneen muusikon esikoislevy Vesi julkaistiin marraskuussa 2019. Elokuussa 2020 ilmestynyt toinen pitkäsoittoalbumi Puu

on tehty pääosin Tahmelan Huvilalla sijaitsevalla työhuoneella.

Tahmelan Huvilan asiakkaat tuntevat Jannen myös Huvilan pitkäaikaisena aktiivina ja monitoimimiehenä. Hän pitää muun muassa Torstaisaunaa sekä talvisin kastautumisavantoa.

– Teen näitä hommia rakkaudesta musiikkiin ja Tahmelan Huvilaan,

sekä toki myös koko Tahmelaan ja Pyhäjärveen, Janne kertoo hymyillen.

Teksti: Helmi Riihonen

Alla: Janne Mikael Salo. Kuva: Saara-Maija Nevalainen-Kiiskilä. Jukka Nousiainen veti Huvilan pihan täyteen. Kuva: Janne M. Salo

**SELKÄ & ISSIAS
SYYSKUUN MUSAILLASSA.
KUVA: SAARA-MAIJA
NEVALAINEN-KIISKILÄ.**

TAVALLISTA TAIKUUTTA

Pispalan valtatiellä, ison risteyksen kohdalla näkyy liiketila jossa on keltainen logo. Näyteikkunassa nojailee nalle, vieressään pino vanhoja matkalaukkuja, kirjoja ja muutama taikasauva.

Emme kuitenkaan ole taikakauppa.
Tai ehkä olemmekin - myymme
tavallista taikuutta!

Hyvinvointipalvelut NOXin nimen taustalla on omistajan syvälle juurtunut rakkaus kirjoihin. Nyt NOX on oma pieni liikkeensä, jonka katon alla tällä hetkellä kolme ammattilaista tekee taikojaan.

Omistaja, Nita, hoitaa kynsipuolen käsin tehtyine maalauksineen, urheilihieronnan sekä tehokkaat kosmetologiset hoidot. Kalevalainen jäsenkorjaaja Maari oikaisee kipeimmätkin kropat monen vuoden kokemuksella täysin ilman kipua ja hieroja sekä energiahoitaja Riikka hoitaa asiakkaat niin henkisesti kuin fyysisesti sekä hallitsee myös hermoratahieronnat.

Palvelemme jokaista asiakasta täysin yksilöllisesti, joten sinun ei tarvitse tietää mitä tarvitset -luota vain meihin.

Etukuponki

-5€

Kaikkiin NOXin yli 50€ palveluihin
Ei koske tuoteostoja

MEIDÄT LÖYDÄT

Pispalan valtatie 56, 33270 Tampere

www.hyvinvointinox.com

info@hyvinvointinox.com

Puh. 044 9872 484

[@hyvinvointinox](https://www.instagram.com/hyvinvointinox)

RADIOTOIMINTAA YLI VUOSIKYMMENEN AJAN MUSIIKINTEKIJÖIDEN HYVÄKSI

Pispalan Radiossa on jo yli neljän vuoden ajan kuultu perjantaisin Viikon Promopaketti -ohjelmaa, jossa on soinnut kuulijalle tuntematon musiikki. Mistä kaikki alkoi? Kuka on ohjelman takana?

Radiotoiminta alkoi reilut kymmenen vuotta sitten ensin nettiradiona, sitten Kyrösradiomimisessä radiossa Hämeenkyrössä. Kyrösradiossa oli mukana mies nimeltä **Pasi Koms**i, jonka kanssa työ jatkuu edelleen. Tuotintkanavalle Finndietaivas-ohjelmaa keskiviikkoisin vuoden 2010 alusta. Se avasi tien Radio Moreeniin, jonka kanssa yhteistyö alkoi keväällä 2011, ohjelma jatkui puolituntisena ja samannimisenä. Kesällä ohjelma laajeni Joensuuhun nuorisokanava Oi fm:lle. Tekniset murheet pakottivat lyömään hanskat tiskiin vuonna 2014. Tammikuussa 2015 kanavasta tuli Radio City Joensuu. Nykyinen omistaja, Sanomalehti Karjalainen, vuokrasi taajuudet Järviradiolle. Ohjelmatoiminta laajeni Moreeniin ja Oi fm:lle puhtaasti siksi, että sain mahdollisuuden soittaa laajemmin kotimaisesta indiemusiikkia.

VANHAA MUSIIKKIA? KYLLÄ KIITOS, UUTUUKSIA HYLKÄÄMÄTTÄ

Pispalan Radion tekijäjoukko on ollut jo pitkään sama kuin Kyrösradiossa. Tampereella toimi kevästä 2013 lähtien Radio Gramox. Hervantalainen vanhan musiikin erikoisradio oli päähänpistoni, joka sai kipinän

Kyrösradion keskiviikkoamuista, jolloin soitettiin ikivanhoja äänilevyjä. Keksinkin konseptin, joka toimi nettiradiona työnimellä Putkiradio.

VIIKON PROMOPAKETTI - TOISELLA LAILLA KUIN MUUT

Ensin jutun teki Hervannan Sanomat, pian sen jälkeen Aamu-lehti kävi vierailulla. Maaliskuussa 2015 aloittanut Pispalan Radio käynnisti toimintansa Radio Gramoxin pohjalta. Eräänä elokuisena keskiviikkoiltana puhelinkeskustelun aikana puheeksi tulivat saamamme promolevyt ja että mitä niillä tekisi. Totesin, että kun kerran kysyt, voisiko ne kaikki soittaa? Siinä syntyi Viikon Promopaketti. Kaksi päivää myöhemmin, perjantaina 19. elokuuta 2016 kuultiin ensimmäinen jakso.

Ohjelmaa on lähetetty lähes 200 jaksoa. Musiikintekijät ovat innoissaan, joskaan soraääniltä ei ole vältytty - ohjelma on liian lyhyt! Viikoittainen puolituntinen ohjelma on Suomen erikoisin radiokonsepti. Tässä soivat iloisessa sovussa rokit, hevit, punkit, popit, iskelmät, elektroniset ja muut.

KULTTUURIARVO PLUSSAA, TALOUSARVO MIINUSTA

Toimintaani on koko ajan leimannut vahvasti tee se itse -henki, studio on muuttanut muun kodin mukana. Taloudelliset resurssit ovat niukat.

Laitteita ostetaan käytettynä, ja tietokoneohjelmiin sijoitetaan vain muutama kymppi. Aloitusbudjetti oli alle 200 €, sillä sai mikrofoniin kaapeleineen ja pienen äänipöydän. Mikrofonitelineen virkaa toimitti ikivanha kamerajalusta. Tietotekniikka oli jo valmiina, sekin oli pääosin käytettyä. Senttiäkään en ole rahoitusta toimintaani saanut. Radio Moreeni on ainoa palkkiota maksanut taho.

Teen tätä siitä huolimatta, omalla tahdilla ja tyyllillä. Ohjelmatoimintaa määrittää vapaus toteuttaa itseään, yhdenkään radion taholta ei ole tullut sanomista soitetusta musiikista tai muusta sisällöstä. Pikemminkin päinvastoin, Oi fm:n loppuaikojen tuottaja Teemu Korpinurmi kehui, että Finndietaivas oli yksi harvoista radioaseman alkupeleistä ideoita palvelevista ohjelmista. Toimeentulo olisi turvattu, mikäli kehitettäisiin kone, jolla keuhut ja ylistävät kommentit voisi muuttaa shekeiksi, joilla ostaa ruokaa ja maksaa laskut.

Teksti: Lauri Nieminen

Kuva: Lauri Niemisen arkisto

RAJAPORTIN SAUNA JA KAHVILA

Pispalan valtatie 9 • www.rajaportti.fi
facebook.com/groups/rajaportti
saunayhdistys@rajaportti.fi
kahvila@rajaportti.fi

p. 040 7765 198 (tilaussaunat yms)
p. 050 3102 611 (saunan kassa)
p. 044 055 9353 (kahvila)

AVOINNA: ma ja ke 18–22, pe ja la 14–22.
Joka kuun viimeinen torstai sekasauna
ja kahvilassa tietokilpailu.

Jouluaattona to 24.12. klo 12–18

Joulupäivänä pe 25.12. suljettu.

Tapanina la 26.12. klo 14–22.

Muuten pyhistä riippumatta
normaalisti (jos korona suo).

Kahvilassa suolaista ja makeaa, Kultainen Humala -palkittu valikoima pienpanimojuomia sekä Rajaportti-tuotteita. Myös tilauksesta kokouksiin, juhliin yms., tilaussaunan kanssa tai ilman. Uutena tuotteena myynnissä laadukas saunapyyhe Alpi Ikäheimosen kuvalla ja saunan logolla (kuvassa), hinta 34 e. Sekä Pispalan tähren -lautapeli ja vanhat tuotteet: paita, kassi, saunahattu.

Rajaportin hoitola

SIIRI KOSKI

Akupunktio ja moksibustio • Jalkojenhoito (myös kotikäyntinä)
Ayurvedinen pää- ja kasvohieronta • Perinnesaunahoidot
www.inhimillinenvastaaanotto.fi • 044 097 1985

TUOMAS TOLPO

Klassinen hieronta / urheiluhieronta
Kalevalainen jäsenkorjaus -kisälli • Vihtahoidot
@HierojaTuomasTolpo • 050 568 0734

JALKAHOITOLA

Jalka- ja haavahoidot
Tarvittaessa teemme kotikäyntejä
Myynnissä myös lahjakortteja

Pispan palvelukeskus

Simolankatu 4 B
katutaso, esteetön kulku

 040 481 9339

Merja Vataja
sairaanhoitaja
Tervetuloa!

Heinätori

-ravintola, restaurant-

Pyynikintori 5, Tampere

puh. (03) 212 1205

www.heinatori.com

MUKAKSEN TALVI 2020 JA KEVÄT 2021

**TEATTERI
MUKAMAS**
Vuodesta 1979

MUKAMAS

KANSAJÄVÄLINEN
MUKATEATTERIFESTIVAALI
PUPUN KEVÄT
TAMPERE, FINLAND

ESITYKSET PISPALASSA

Jouluyö

(yli 3-vuotiaalle)
12.12. – 20.12.2020

Pupun kevät

(yli 2-vuotiaalle)
20.3. – 3.4.2021

Hiirilainen ja Suuri seikkailu

(koko perheelle)
24.2. kantaesitys –
6.3.2021. (valtakunnallinen
Lastenteatteripäivä)

Satuvarjon alla:

Pikku-Siili

(vauvateatteria
0-3-vuotiaalle)
17.4. – 29.4.2021

SUOSITTU LASTEN TEATTERILEIRI 7.-11.6.2021

Klikkaa netissä: www.teatterimukamas.com

Teatteri Mukamas, Pispalan valtatie 30, Tampere
Tiedustelut ja ryhmämyynti 040 127 9092 ja
toimisto@teatterimukamas.com

lippu.fi

Aikataulu muutokset mahdollisia

PISPALAN VALTATIE 53, TAMPERE

Pirkanmaan Rengas-Apu Oy

- Renkaat ja vanteet edullisesti, myös käytetyt
- Edulliset asennukset ja kausisäilytys

Avoinna arkisin klo 9–17

Pispalan valtatie 24, puh. 020 740 2680

Nyt myös verkkokauppa: www.rengasapu.fi

*Pispalan Moreeni ry
Ja Haulitehtaan
juhlakokoustila*

*Toivottaa hyvää ja
onnellista
Joulun aikaa kaikille!*

Tapahtumia
lapsille, nuorille, aikuisille
ja senioreille sekä perheille.

Vielä aikoja myös pikkujoulun viettoon rantasaunoillamme.

Tutustu ja ilmoittaudu: varala.fi

PISPALALAINEN:

Kosteikon Matu

Me Pispalassa jo pidempään tallustelleet muistamme hyvin koulun kupeessa olleen Kosteikon kioskin ja kioskin pitäjän **Kosteikon Matun**.

Nousen Harjunpäästä valtatieltä ylös kohti harjua, ja pakostakin päädyn entiselle Kosteikon kioskille. Olen menossa jututtamaan jo aikoja sitten eläkkeelle jäänyttä kioskin pitäjää. Kierrän taloa etsien ovikelloa, mutta onneksi tytär **Kati Visuri** ajaa juuri pihaan ja pääsen sisään. Ihmettelen tyttären kädessä olevaa isoa kukkakimppua ja kahvitellessa selviää, että Matulla on seuraavana päivänä syntymäpäivä. Ja vuoden päästä juhlitaan sitten isosti!

KATRI MAARITA KOSTEIKKO

Kuinkas moni tiesi Matun oikean nimen, käsi ylös! En minä ainakaan. Katri Maarita on jo lapsena saanut kutsumanimen Matu, miten, sitä tarina ei kerro. Tai sitä tarinaa ei kerrota... Katri Maaritan isä Verner "Tuppu" ja äiti Kaisa tapasivat, kun nuori Verner lähti matkaan Vaasasta junalla ja poikkesi Haapamäellä kahvilla asemaravintolassa. Sielläpä nuori neito Kaisa Jyväskylästä oli myyjänä, tarjoili kahvit ja siinä se rakkaus syttyi. Yhteinen matka suuntautui Kaisan vastustuksesta huolimatta Pispalaan aikana, jolloin

mökit sai Lauri Viidan runon mukaisesti "tehdä ihan mielensä mukaisen – pitkittäin, poikittain, vinottain – hirrestä, laudasta, paperista, sahanpuruista, tiilestä, betonista". Sinne Rinnekadulle Tohkan taloon syntyi Matu. Perhettä siunattiin myös toisella tyttärellä, joka valitettavasti menehtyi tuberkuloosiin viisivuotiaana.

NELJÄN TIEN RISTEYS

Pispalan silloinen puukoulu sijaitsi Pispalanharjun päässä, aivan kuten nykyinen koulu. Näillä paikkeilla risteää Pispalanharju Harjunpään ja Pispankadun kanssa muodostaen "neljän tien risteyksen". Kosteikon Kaisa keksi, että siinäpä oiva paikka kioskille. Ja niin tuolle paikalle rakennettiin "Kosteikon koppi", ensimmäinen pieni Kosteikon kioski. Vanha koppi jäi myöhemmin uuden ja isomman rakennuksen jalkoihin, jonka avajaisia vietettiin toukokuussa 1967. Loppujen lopuksi Kosteikon kioski käsitti kioskin, kukkakioskin ja pienen kahviotilan, missä saattoi siemailla kahvia, vaikka linja-auton lähtemistä odotellessa. Parhaina aikoina kioskia pyöritettiin päivittäin kahdessa vuorossa, jolloin myyjiä piti olla useampia.

– Siellä minäkin sain hääriillä apu-myyjänä lapsena, ja kun laskeminen alkoi sujua, pääsin myös rahastamaan, kertoo Matun tytär Kati.

AILI

Kosteikon kioskista ei voi puhua mainitsematta Ailia. – Mun oikea käteni, Matu toteaa varmana. – Olimme molemmat Ahjolan likkoja, siellä kävimme tyttöjen Taka-isket-kerhossa yhdessä joka viikko. Kerhossa askarreltiin, laulettiin ja juteltiin tyttöjen juttuja, Matu muistelee. Laulu- ja pianotunnit kuuluivat myös nuoren Katri Maaritan elämään. – Aili on Aili, persoona, napakka persoona, joka varmasti jäi mieleen punaisine

baskereineen. Persoona muokkautui pitkälti Toivon tuvan melskeessä, missä Aili asui yhtenä harvoista likoista, Matu kertoo. Siellä poikien keskellä oli pakko oppia pitämään puolensa.

– Tampereen kaupunkihan palkitsi Ailin yhtenä vuonna Vuoden talkkari-tittelillä, kun se vapaaehtoisena kävi luomassa lunta portaissa. Ahkera oli! Eikä olisi Kosteikon kioski olisi ollut sama ilman Ailiä, tuhannet kiitokset hänelle! Nykyäänhän Aili elelee hoitokodissa kuin ellun kana, niin kuin itse sanoisi.

KIRJAVA ASIAKASKUNTA

Vuosikymmenten ajan toiminut Kosteikon kioski tuli tutuksi monelle pispalalaiselle sukupolvelle. Lapset kurkistelivat kauempaa, näkykö ikkunasta punainen baskeri ja uskaltaako sisään mennä. Monet muistavat, että Kauniiden ja rohkeiden aikaan, ei kioskille kannattanut mennä.

Baarin puolella pääsi pelaamaan pajatsoa tai soittamaan ajan iskelmiä jukeboxista. - Anja, joka oli menettänyt miehensä, valitsi aina Reijo Kallion Yksinäisen. Impi istui usein kahvilla ja nukahteli aina välillä. Impi pyysi Ailiä tuomaan kaupungissa käydessään apteekista kaksi pussia Pervitiniä*. Aili lupasi tuoda, mutta apteekistapa ei myydy sitä hänelle väärinkäsityksen takia. Aila saattoi muutenkin viedä ostoksia lähialueen asukkaille, Matu muistelee. Palvelu pelasi.

Nähtiinpä Kosteikon tiskillä erilaisia ostoksia tekemässä julkisuuden henkilöitä. Niitä tuttuja omalta mäeltä, mutta myös muualta Suomesta kuten Lasse Pöysti Moreenin filmausten aikaan. Antti Litja saattoi poiketa kioskillä ollessaan kyläilemässä ystävänsä Hannu Salaman

JOULUTUPA KURPITSATALON PIHAPIIRISSÄ

6.12. klo 11-17 ~ Joulusta tunnelmaa, Itsenäisyyspäivän kaffeet (myös take away), Joulupuoti ja Kulttuuripolku
kurpitsatalo.net

luona. – Yhden herrasmiehen muistan hyvin. Hän tuli joka aamu kahvilaan Pispankadulta tummissa housuissa ja solmiossa. Tullessaan ovesta hän tokaisi Aleksis Kiven tavoin "Minä elän!"

Saman tokaisee Matu:
"Minä elän!"

**Saksassa toisen maailmansodan aikaan valmistetun metamfetamiinin tunnetuin tuotemerkki oli Pervitin.*

*Teksti: Katja Wallenius
Kuvat: Matun arkisto*

Verhoilupalvelua Pispalassa!

- perinteinen verhoilu jousitöineen
- teolliset vahtomuovihuonekalut
- ihania verhoilukankaita ja nahkoja

Mäkikatu 80

040 151 6577

verhoomo@kudelman.fi

www.kudelman.fi

Kimmo Kirpperi

AVARUUSMIES LIKENNEVALOISSA

Avaruusmies liikennevaloissa kertoo Kimmo Kirpperin ja kavereiden elämästä Tampereella, varsinkin Pispalassa. Myös Faces- ja Sonisphere-festareista kerrotaan sekä käydään halaamassa Äiti Ammaa.

Kirja on sekoitus novellikoelmaa ja "pätkäromania".

Sivuja 288.

KUSTANTAJA:
BOOKS ON DEMAND

50v

MAAILMAN AINOA AITO PISPALALAISRAVINTOLA!

50v

PISPALAN-PULTERI

AVOINNA

MA-TO 11-00

PE 11-02

LA 12-02

SU 12-00

KEITTIÖ AVOIN

MA-TO 11-21

PE 11-22

LA 12-22

SU 12-19

RUOKA-ANNOKSIA

Lohta

Lihapullat

Silakkapihvit

Maksaa kermakastikkeessa

Vuohenjuustobroileri

Superpihvi maun mukaan

Hampurilaisannoksia

Kasvisannoksia

Pikkuannoksia

JUOTAVAA

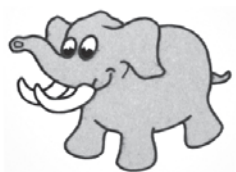
A-OIKEUDET

VUODESTA 1968

Pispalan valtatie 23 * puh. 050-452 3465 * www.pispalanpulteri.fi

HAMMASLABORATORIO

MARKKU JÄRVINEN
erikoishammasteknikko

PIRKANKATU 3, 33230 TAMPERE. PUHELIN (03) 213 0329.

TAMPEREEN LIHAJALOSTE OY

jo vuodesta
1949

TAMPEREEN

LIHAJALOSTE OY

Perhejuhlat? Synttärarit?
Uskomaton mesta!

040 708 7498 tattoomika.fi

Pispalan valtatie 11

Parhaat tatuoinnit.
30v.kokemuksella.

Monialaosuuskunta tarjoaa ompelua, silkkipainoa, viestintää ja käännöksiä ekologisella ja eettisellä otteella

Heti Pizpalan viereen, osoitteeseen Pispalan valtatie 26 A 2, on avautunut osuuskunta **Väenvoiman** uusi liiketila. Tiloissa toimivat ompelimo ja silkkipaino, ja myymälässä pääsee ihastelemaan Väenvoiman valmistamia asusteita, koruja sekä painotuotteita. Näiden lisäksi osuuskunta tarjoaa myös viestintä- ja käännöspalveluita sekä osuuskuntakoulutuksia. Jäseniä osuuskunnassa on yhteensä kymmenen.

Väenvoima perustettiin vuonna 2015, ja Pispalaan se muutti keväällä 2020. Osuuskunta on kuitenkin tehnyt jo pidempään yhteistyötä monien pispalalaisten yhdistysten ja yritysten, kuten esimerkiksi Vastavirta-klubin, Pispalan musiikkiyhdistyksen sekä monien paikallisten bändien kanssa.

KESKIÖSSÄ EETTINEN JA EKOLOGINEN TOIMINTA

Silkkipainosta vastaava **Jaana Pirkkalainen** (kuvassa vasemmalla) on yksi Väenvoiman perustajajäsenistä. Osuuskuntatoiminta on Pirkkalaiselle tuttua: hän on ollut osuuskunta-aktiivi jo 90-luvulta asti, osallistunut useamman osuuskunnan perustamiseen sekä kirjoittanut aiheesta teoksia niin yksin kuin yhdessä muiden kirjoittajien kanssa.

– Osuuskunta on aidosti demokraattinen yritysmuoto. Päätöksenteossa jokaisella jäsenellä on yksi ääni, ja osuuskunnan työntekijät ovat tyypillisesti myös sen

omistajia, Pirkkalainen perustelee. – Osuuskunnat ovat myös siitä erityisiä, että niiden tärkein tehtävä ei ole tuottaa voittoa vaan luoda toimeentuloa ja hyvinvointia sekä työntekijöilleen että koko yhteisölle. Tällä tavalla ne tukevat myös paikallistaloutta.

Sosiaalisesti, ekologisesti ja eettisesti kestävä toiminta on yksi osuuskunnan tärkeimmistä periaatteista. Tämä näkyy demokraattisen yritysmuodon lisäksi myös käytännön toiminnassa.

– Ostan suurimman osan teksteilleistä kirpputorilta ja ompelen niistä uusia tuotteita, ompelija **Jatta Oksanen** (oikealla) kertoo. – Uusissa tuotteissa käytämme luomua ja reilun kaupan materiaaleja, esimerkiksi suomalaisen **Orneuleen** luomupuuvillaa.

KÄSITYÖT KUNNIAAN

Väenvoiman myymälässä näkee, että käsityöt ovat osuuskunnan toiminnan kulmakivi. Tarjolla on muun muassa Oksasen ompelemia vyölaukkuja, kasvomaskeja, kestopanulappuja ja -siteitä sekä Pirkkalaisen painamia paitoja ja kasseja. Lisäksi myynnissä on **Hanna Järvensivun** valmistamia puukoruja.

– Meillä on ollut pitkään tavoitteena oma vaatetuotanto. Tänä vuonna saimme ensimmäisen itse suunnitellun ja valmistetun vaatteiden myyntiin, Oksanen kertoo. Kyseinen tuote on hihatton mekko, jonka Oksanen on ommellut ja Pirkkalainen painanut. Mekon kaunis

printti on peräisin 1800-luvulla eläneen eläinoikeusaktivisti **Louisa Anne Meredithin** kuvitustöistä.

– Meredith oli aikanaan mukana perustamassa maailman ensimmäisiä eläinoikeusyhdistyksiä. Se sopii hyvin meidän arvoihimme, Pirkkalainen toteaa.

Teksti: Helmi Riihonen, kuvat: Saara-Majja Nevalainen-Kiiskilä

Pispalan valtatie 13, Tampere

**Arvotaiteen myynti,
osto,vaihto, kehystys,
ilmainen arviointi**

Av. ma-pe 10-17, la 10-14
p.0400 731 262

www.artpispala.fi

**Pyynikintori 1
TAMPERE**

040 090 0061

MUSIIKKITOTEEMI

Musiikkikoulu

- Kaikenikäisille
- Osaavat opettajat
- Mukaan läpi vuoden
- Ei pääsykokeita
- Maksuton tutustuminen

♪ Akustiset kitarat ♪ Sähkökitara
♪ Ukulele ♪ Laulu ♪ Piano ♪ Viulu
♪ Rummut ja lyömäsoittimet
♪ Vekarabändi ♪ Muskari ♪ Soitinkaruselli

Smartum • ePassi • eazybreak • Edenred

**Varaa nyt opintopaikkasi
kevätkaudelle 2021**

16

VUOTTA

TOTEEMIPUOTI

Palvelua ammattitaidolla

- ♪ Akustiset kitarat, ukulelet ja tarvikkeet
♪ ePuoti
♪ Kirjat ja nuotit
♪ Lahjatavarat ja pukineet
♪ Kysy myös kumppanimyyntistä

Avoinna sovitus • Verkossa 24/7
Katso vinkkimme pukinkonttiin!

**Tutustu tarjontaan:
kauppa.musiikkitoteemi.fi**

www.musiikkitoteemi.fi ♪ 044 5633 949 ♪ info@musiikkitoteemi.fi ♪ Selininkatu 5, Tahmelan liikekeskus

Tahmelan KOKOUS- JA JUHLATILA

Meillä järjestät monenlaiset juhlat muuntuu tiloissamme. Kokoustilamme on käytössä yritysten, yhdistysten ja vaikkapa taloyhtiöiden kokoustarpeisiin.

Ota yhteyttä ja sovi esittely!

*Varaa turvallisesti – maksuton peruutus,
jos tilaisuutesi peruuntuu koronaviruksen
aiheuttaman kokoontumiskiellon vuoksi.*

Tiedustelut: tahmelanjuhlatala@gmail.com • 044 5633 949
Selininkatu 5, Tahmelan liikekeskus • musiikkitoteemi.fi/juhlatila

Pispalan kirjasto juhlisti sata vuotta sitten syntynyttä Väinö Linnaa

PISPALAN KIRJASTON NÄYTTELY VÄINÖN LINNAN LAPSUUDESTA OLI OSA KIRJAILIJAN JUHLAVUOTTA.

Suomen kansalliskirjailijaksi tituleerattu Väinö Linna syntyi 20.12.1920 Urjalassa. Tänä vuonna kirjailija olisi siis täyttänyt sata vuotta. Juhlavuoden aikana Linnaa on nostettu uudestaan esille – mainittakoon esimerkiksi tietokirja Väinö Linna – Tunnettu ja tuntematon (WSOY 2020), jossa useat nykytutkijat ja -kirjailijat pohtivat Linnaa ja hänen vaikutustansa suomalaiseen yhteiskuntaan. Toinen juhlavuoden kohokohta on ollut kirjailija Karo Härmäläisen tuore romaani Kansalliskirjailija (WSOY 2020), jossa päähenkilönä seikkailee fiktiivinen Väinö Linna.

PÄIVÄLÄISPOIKA

Myös Pispalan kirjasto juhlisti kansalliskirjailijamme juhlavuotta. Kirjastolla oli aikavälin 10.9.–19.10.2020 esillä näyttely Päiväläispoika. Väinö Linnan lapsuus- ja nuoruusvuodet Urjalassa 1920–1938. Kiertonäyttelyn suunnitteli ja toteutti Väinö Linnan seura. Nimensä mukaisesti näyttely kertoi Linnan lapsuudesta ja nuoruudesta Urjalassa, josta hän lähti Tampereelle tehdastyöhön 1930-luvun lopulla. Näyttely loi kuvaa torppari- ja työläisympyröistä ponnistaneesta pojasta, joka jo varhain uppoutui kirjallisuuden ja mielikuvituksen syövereihin. Urjalassa sijaitseva Honkolan kylä on

tunnetusti Täällä Pohjan-tähden alla -trilogian (WSOY 1959–1962) tapahtumapaikan, Pentinkulman, eräänlainen taustamaisema. Toisin sanoen Linnan lapsuusmaisemat ja -kokemukset ovat vaikuttaneet merkittävästi siihen, miksi Pohjantähdestä muotoutui se kansalliseepos, jona trilogia tänä päivänä tunnetaan. Linnan lapsuus ja nuoruus on kuitenkin usein jätetty vähemmälle huomiolle, kun pohditaan Linnan kirjailijaidentiteettiä. Tällöin useimmiten muistetaan mainita Linna eräänlaisena itseoppineena ”työläiskirjailijana”, vaikka Linna itse ei tätä nimitystä hyväksynyt. Näyttely antoi hyvän muistutuksen siitä, että Linna oli sekä maalaiselämää elänyt herkkä lukijapoika että tamperelainen tehdastyöläinen – ja sodan kauhut omakohtaisesti kokenut sotaveteraani.

KIERTÄVÄ NÄYTTELY PISPALASTA SASTAMALAAN

Pispalan kirjastolla vietettiin näyttelyn avajaisia torstai-iltana 10.9.2020. Avajaisten aikana näyttelyn suunnitellut **Noora Kytöharju** kertoi näyttelystä ja sen tekemisestä. Illan aikana avajaisvieraat myös muistelivat omakohtaisesti Linnaa. Mainittakoon, että Väinö

Linnan seura on kerännyt vuoden aikana ihmisiltä muistoja Linnasta, jotta kuvamme Linnasta monipuolistuisi vastaisuudessaakin. Kiitos Väinö Linnan seuralle näyttelyn toteuttamisesta ja lainaamisesta Pispalan kirjastolle! Näyttely on kiertävä, joten se on yhä edelleen mahdollista nähdä. Tällä hetkellä se on esillä Sastamalassa Suomalaisen kirjan museo **Pukstaavissa** aina kevääläiseen 2021 asti. Lisätietoa näyttelystä saa osoitteesta www.vainolinnanseura.fi/paivalaispoika-nayttely/.

KIRJASTO NÄYTTELYTILANA

Päiväläispoika-näyttely oli ensimmäinen Pispalan kirjaston näyttely sitten vuoden 2017, jolloin kirjasto muutti nykyiseen osoitteeseen Pispalan valtatielle. Näyttelyä varten kirjastotiloihin asennettiin näyttelytoiminnan mahdollistavat ripustukset. Tästä eteenpäin kirjastolla on siis mahdollista järjestää enemmänkin esimerkiksi taide- tai valokuvanäyttelyjä. Jos olet kiinnostunut järjestämään näyttelyn Pispalan kirjastolle, ota yhteyttä kirjastoon sähköpostin (pispalan.kirjastoyhdistys@gmail.com) kautta.

• Teksti: Jussi Lahtinen

Tue Pispalan yhdistysten toimintaa

Pispalan asukasyhdistys ry 10 € FI77 8000 1700 8937 96 · **Pispalan Kirjastoyhdistys ry** 5 €
FI06 8000 1270 9340 38 · **Pispalan Kulttuuriyhdistys ry** Hirvitalo 20 € (vähävaraiset 10 €)
FI94 4726 5020 0414 18 · **Kurpitsaliike ry** 10 €, vähävaraiset 5 € FI31 8000 1870 5926 32
Pispalan Musiikkiyhdistys ry 5 € FI65 5732 0920 0203 14 · **Pispalan Moreeni** 15 €
FI26 5730 0820 6060 08 · **Lauri Viita -seura** 20 € / opiskelijat 10 € FI16 6601 0001 1624 11

Kiitos!